

PREMOGOVNIK

V E L E N J E

RUDAR

ČASOPIS PREMOGOVNIKA VELENJE IN POVEZANIH DRUŽB

April 2009

4

število

Izhaja od leta 1953

Delujemo v skladu s standardi

stran 4

Naložbe v Sloveniji ostajajo prioriteta HSE

stran 10

**Pomlad se začne, ko je konec
preverjanja znanja**

stran 12

Čestitamo za 1. maj, praznik dela!

Delujemo v skladu s standardi

stran 4

Podpiranje z loki in izolacija prog ostajata

stran 6

Preverjanje znanja nadzornikov

stran 12

Športno društvo nudi veliko aktivnosti

stran 34

VSEBINA

- 4 | Delujemo v skladu s standardi
- 5 | S treh na dva odkopa
- 6 | Podpiranje z loki in izolacija prog ostajata
- 8 | Posebno priznanje za energetske učinkovite podjetje
- 9 | Izvajanje programskih nalog
- 10 | Naložbe v Sloveniji ostajajo prioriteta HSE
- 11 | Novice iz energetike
- 12 | Pomlad se začne, ko je konec preverjanja znanja
- 14 | Pogled prek meja in v prihodnost
- 16 | Pripravljeni so pomagati
- 18 | Volilna skupščina Društva za kadrovske dejavnosti Velenje
- 20 | Na obisku: Igor Klinc
- 22 | Ha dva o in njena problematika (2. del)
- 24 | Obnova objekta na Kidričevi 57 se je začela
- 25 | RGP v rekordnem času uredil novo pot
- 26 | Izvirno okolje za praznovanje, poslovno srečanje
- 27 | Konec smučarske sezone na Golteh
- 28 | Optimizem in barve Milana Rožmarina
- 29 | Mladi godbeniki in Šaleški študentski oktet
- 30 | Raznolike jame v Andi
- 32 | Andropavza – moški klimakterij
- 34 | Članom na voljo veliko aktivnosti in ugodnosti
- 36 | Atletika nudi kapital za življenje
- 37 | Obvestila Kluba upokojencev
- 39 | Nagradna križanka: SPES

SINDIKATI VSEH CENTRAL, ZDRUŽITE SE!

Recesija. Dolgo nepoznana, danes strašna beseda. Vse se strese, če jo kdo izgovori. Navadni delavci pa ob njej dobijo ošpice. Zakaj? Navajeni so delati, izpolnjevati zastavljene naloge. Tega sedaj ne bo več. Pa ne zato, ker bi bili slabi, temveč preprosto zato, ker nekdo drug, ki je zadolžen za pridobivanje posla, ni naredil svoje domače naloge. Reševanje recesije se namreč seli na pleča delavcev, kar kažejo prve reakcije uprav podjetij.

Globlji vzrok recesije se skriva v pokvarjeni človeški naravi, v pohlepu, ki so mu podlegli (ob)lastniki, ko so začutili šelest denarja za osebno materialno bogatenje. Vse skupaj jim je zameglilo miselnost proizvodne ekonomije in zanimal jih je samo še profit. Na različne načine so polnili svoje žepe, sedaj pa račun za svoja početja pošiljajo delavcem.

Na srečo v Skupini Premogovnik Velenje takšnega vzorca obnašanja na poznamo – delo (še) imamo in z njim zagotovljeno socialno varnost. Še več, usmerjeni smo v prihodnost, kar dokazujemo z Razvojnimi načrtom in razvojnimi projekti. Zavedamo se dolgoročne pomembnosti bloka 6 v TEŠ in racionalizacije stroškov pri izvozu premoga iz jame.

Kaj ima pri slovenski zgodbi o recesiji sindikat? V preteklosti nismo uspeli s svojimi predlogi, čeprav smo opozarjali na spremenjene delovne razmere, ki so v končni fazi celo izšle kot produkt prelahkega razumevanja surovosti kapitalizma. Navidezno uživanje sadov bleščečega razvoja podjetij se je razblinilo v kruti realnosti, kjer se danes eni jokajo, drugi pa se (ne)upravičeno nasmihaajo, saj so zase dobro poskrbeli. Kje je odgovornost? Nikjer, saj so oblastne strukture spretno izkoristile možnosti zakonodaje in obšle kazenske čeri. Tudi sindikati se v času recesije rajši ukvarjamo s problemi, kdo je boljši od koga, kdo pametnejši od drugega, kdo bo prej opozoril na posamezni primer zlorabe ..., namesto da bi stopili skupaj, kot se za sindikalno gibanje spodobi. S tem ko nismo enotni, dopuščamo, da vlada, delodajalci, lastniki kapitala in druge interesne skupine s parcialnim dogovarjanjem odvrčajo pozornost od še kako pomembnih stvari za dolgoročni obstoj delavskega razreda.

Enotnost praznovanja je treba prenesti tudi v sindikalne centrale, med sindikalne voditelje, v ekonomsko socialni svet, morda celo na ulice, in vladi, upravam podjetij, lastnikom kapitala in tudi politiki povedati, da si želimo in celo zahtevamo delo. Tega naj nam zagotovijo, saj bomo samo z delom zagotovili sebi in svojim družinam sredstva za življenje in ne bomo odvisni od nikogaršnje socialne pomoči.

Glede na to, da v Premogovniku Velenje izpolnjujemo proizvodni načrt, si v prihodnjih dneh dobro odpočijte, pojdite v naravo, uživajte v družbi sorodnih duš, nenačnajte tudi okoli kresov. Na prvega maja pa le dajte pot pod noge na tradicionalne shode, kjer pokažimo, da ni pomembno, iz katerega sindikata smo, iz katere panoge, iz katere centrale. Osnova naj bo druženje, ki ga bomo prenesli v skupni boj za delavske pravice na državnem nivoju.

Prijetno praznovanje! Živel 1. maj!

Jože Janežič, predsednik SPESS

Časopis Premogovnika Velenje
in povezanih družb,
april 2009, številka 4

IZDAJATELJ

Premogovnik Velenje

UREDNIŠTVO

Glavna in odgovorna urednica:
Diana Janežič
Novinarka in lektorica:
Dragica Marinšek
Naslov: Uredništvo Rudarja,
Partizanska 78, 3320 Velenje,
tel. 03/899-6396, faks 03/5869-131,
el. pošta: diana.janezic@rlv.si

UREDNIŠKI ODBOR

Tadeja Mravljak Jegrišnik, predsednica,
Diana Janežič, glavna in odgovorna urednica,
Dragica Marinšek, lektorica,
Ivo Hans Avberšek, oblikovalec,
Pavel Skornšek, Proizvodnja,
Branko Mlinšek, svet delavcev, Tomo Lipnik, sindikat, Helena Šumah, HTZ Velenje, Srečko Gračner, PV Invest, Suzana Puc, GOST

OBLIKOVANJE

Ivo Hans Avberšek, StudioHtz, HTZ Velenje, el. pošta: hans@rlv.si

TRŽENJE OGLASOV

StudioHtz, HTZ Velenje, kontakt:
David Koren, el. pošta:
narocila.studiohtz@rlv.si, tel.
03/5871-774, GSM 051-301-634

TISK

StudioHtz, HTZ Velenje,
I. P., d. o. o., Velenje

NAKLADA

4000 izvodov
Mesečnik Rudar prejemajo zaposleni v Skupini Premogovnik Velenje in člani Kluba upokoencev Premogovnik Velenje brezplačno. Davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %. Poština plačana pri pošti 3320.

NASLOVNICA:

Pomlad
foto Diana

DELUJEMO V SKLADU S STANDARDI

26. in 27. marca je v Premogovniku Velenje potekala zunanja presoja sistemov vodenja, ki jo je tudi tokrat opravil slovenski inštitut za kakovost in meroslovje SIQ. Zajemala je obnovitveno presojo po standardu ISO 14001 ter prehodni presoji za OHSAS 18001:2007 in ISO 9001:2008.

Presojevalci in spremljevalci, pripravljeni za ogled jamskih delovišč – od leve Boštjan Časl, mag. Simon Tajnšek, Uroš Bajželj, Dušan Zorc, vodja presoje, Alenka Pavlin Šešek, Janez Kržan, mag. Slavko Plazar, Pavle Skornšek, Marijan Lenart, Vinko Kotnik in Irena Podgoršek

Presoja je potekala po skrbno načrtovanem programu, zajela pa je vsa glavna področja delovanja podjetja. Vsi presojevalci so bili tudi na jamskih deloviščih.

Vodja presoje je bil **Dušan Zorc**, ki se je na zaključnem sestanku najprej zahvalil vsem sodelujočim pri presoji za korektno in odkrito sodelovanje. Povedal je, da je bilo delo presojevalcev uspešno, prav tako pa je tudi podjetje presojo uspešno opravilo. Presojevalci so ugotovili, da so vsi trije sistemi usklajeni, vzdrževani in vodeni z vsemi tremi standardi. Neskladnosti niso ugotovili, v svojem poročilu

o presoji pa bodo zapisali priporočila.

Dušan Zorc je ob tem še pohvalil zelo dobro postavljen, vzdrževan in izvajan sistem vodenja, pri katerem je vsako leto vidno opazno izboljšanje. Poudaril je tudi, da vodstvo podjetja sistem vodenja uporablja kot svoje orodje za delo in nadzor, kar pomeni, da je sistem koristen in ni namenjen samemu sebi.

»Področje varnosti in zdravja pri delu je za vas najpomembnejše, poleg tega skrb zanj izhaja že iz vaše tradicije. Dobro ga obvladujete. Prav tako obvladujete področje ravnanja z okoljem; zavedate se negativnih vplivov svoje dejavnosti na

okolje in jih skušate zmanjševati oziroma odpravljati,« je poudaril Zorc.

Dr. Milan Medved je bil z ugotovitvami presojevalcev zadovoljen. Zahvalil se jim je za opravljeno delo, prav tako pa se je zahvalil za pripravo dokumentov in delo sodelavkam in sodelavcem, ki so sodelovali pri presoji.

ZA NAMI JE ZAHTEVNO LETO

Na uvodnem sestanku s presojevalci je direktor povzel leto 2008, ki ga je označil za težko leto v proizvodnem smislu

in posebej izpostavil zahtevne razmere pri izpolnjevanju letnega načrta.

Dr. Medved: »Te težave so nam po svoje dale tudi zelo poučno lekcijo. V jami je obdobje menjave generacij in mladi rudarji še niso dovolj izkušeni. S tega vidika je prav, da so spoznali tudi delo v težavnih razmerah ter tako ob njem prevzeli del znanja in izkušenj starejših kameratov.

Na drugi strani smo ob težavah v jami dosegli nekaj izjemnih rezultatov in razvojnih korakov. V severovzhodnem področju smo postavili doslej najdaljši, 210-metrski, odkop v jami, sedaj ob njem pripravljamo novega, enake dolžine. Takšni odkopi so dokaz naše sposobnosti obvladovanja procesov po tehnološki, projektantski in izvedbeni strani. Prek optičnega omrežja smo na internet

v živo prenašali odkopavanje premoga in izvedli daljinski vklop transporterja. Dogodek je bil v prvi vrsti promocijske narave, hkrati pa smo z njim dokazali našo tehnološko zrelost.

Premogovnik Velenje ima sprejet Razvojni načrt za obdobje 2009-2018, ki opredeljuje vse ključne razvojne programe. Potrdili smo jih na 12. strateški konferenci. Potrjene imamo tudi razvojne načrte hčerinskih družb do leta 2012.

Kljub temu da nas gospodarska in finančna kriza še nista hujše prizadeli, smo pripravili sveženj ukrepov, ki naj bi pomagali podjetju pri premoščanju posledic krize in poslabšane likvidnosti na trgu električne energije.

Vsekakor načrtujemo, da bomo letošnji delovni načrt izpolnili, čeprav bosta tako prodaja premoga kot pridobivanje elek-

trične energije v TE Šoštanj dinamična. V aprilu je v remontu JE Krško, kar bo povečalo potrebo po našem premogu, nato pa sledijo večji remont v TE Šoštanj na vseh blokih, razen na petem. V tem času bodo potrebe po premogu manjše, zato smo glavnino naših aktivnosti načrtovali v prvi polovici leta.

Direktor je izpostavil še enega od sklepov strateške konference, namreč, da morajo vse hčerinske družbe v Skupini Premogovnik Velenje pridobiti certifikate, ki jih ima matično podjetje. Predvsem bodo letos intenzivirali aktivnosti za pridobitev certifikatov v HTZ Velenje.

Diana Janežič

S TREH NA DVA ODKOPA

V prvih treh mesecih je bilo odkopanih 1.239.115 ton premoga. Toplotna vrednost premoga je bila v poprečju 10.605 kJ/kg, kar je pomenilo, da smo letni načrt presegli za 5 odstotkov. V 18 delovnih dneh aprila naj bi odkopali 295 tisoč ton premoga oziroma 16.400 ton na dan.

V marcu dosežena proizvodnja je bila nekoliko nižja od predvidene, vendar s 350 tisoč tonami še vedno zelo solidna glede na razmere na odkopih. Kot je povedal (pogovor je bil 15. aprila, op. p.) glavni tehnični vodja **mag. Marjan Kolenc**, je z nekaj težavami začel obratovati odkop 50 A v jami Pesje. Težave je povzročal velik priliv vode. »Začetek odkopavanja je na meji etaž stare jame Vzhod in na robovih etaž se akumulira voda. Predvidevamo, da se bo stanje kmalu umirilo. Pozitivno presenečenje je dokaj visoka kurilna vrednost premoga na tem odkopu, zato pričakujemo zanesljivo proizvodnjo.

V južnem krilu jame Preloge je odkop -120 A zaključil z delom, izdelujemo že demontažno komoro. Glede na to, kako bodo dela potekala, in zaradi nevarnosti

samovžiga premoga, bomo morebiti zastavili delo med prvomajskimi prazniki. Intenzivno pripravljamo sosednjo etažo za odkop -120 B. Pri tem je nekaj težav, saj so bili veliki pritiski pri pripravi odvozne proge na številkah 4 in 8. Ocenjujemo, da bi z montažo začeli v začetku maja, odkop pa naj bi v začetku junija začel obratovati.

Na odkopu G2 B je prišlo v začetku aprila do izrednega poslabšanja razmer, in sicer do zatisnitve profila v dostavni progi kar v dolžini 80 metrov. V pretesarbo proge smo vključili pripravsko moštvo. Do sredine aprila je progo tako stisnilo, da so bile količine zraka premajhne za ustrezno zračenje odkopa. Zato smo odkopavanje začasno ustavili. Odkop naj bi obratoval še do sredine maja,« je stanje v jami povzel mag. Kolenc.

Z aprilom se zaključuje visoka proizvodnja, saj smo imeli od konca leta 2008 do sedaj praktično v obratovanju tri odkope, kar je veliko. V nadaljevanju bosta delala le dva. Odkop G2 C bomo v obratovanje vključevali šele proti koncu leta.

V aprilu smo nekaj premoga prodali tudi v TE Trbovlje; v prvem tednu 1.000 ton. Deponija premoga je konec marca znašala 439 tisoč, v aprilu pa je na njej okrog 500 tisoč ton premoga. Dinamika porabe premoga je manjša, kot smo načrtovali, poleg tega je kurilna vrednost premoga kakovostna.

dj

PROIZVODNJA MAREC 2009

odkop	načrtovano	doseženo	+/-	%	ton na dan
G2/B	106.700	87.970	-18.730	82,45	3.999
PLOŠČA Y	7.700	10.120	2.420	131,43	460
-120/A	193.600	216.924	23.324	112,05	9.860
-50/A	38.500	20.594	-17.906	53,49	936
Proizvodnja	346.500	335.608	-10.892	96,86	15.255
Priprave	16.500	15.345	-1.155	93,00	698
Skupaj PV	363.000	350.953	-12.047	96,68	15.952

PODPIRANJE Z LOKI IN IZOLACIJA PROG OSTAJATA

Modernizacija pripravnih delovišč teče že veliko let. Opravljenih je bilo več poskusov in v zadnjem času se njihovi rezultati konkretizirajo pri tehnologiji podgrajevanja, v opremljenosti in organizaciji dela.

Kot je povedal vodja projektne skupine **mag. Marjan Kolenc** (v skupini so še Ivan Pohorec, Dušan Čížmek, Janez Mayer in Boris Sotler), so številni poskusi pomagali, da smo opredelili dve ključni zadevi pri izdelovanju jamskih objektov v premogu:

- ostajamo pri lokih in notranjem podgrajevanju, kajti brez podpiranja, zgolj z utrjevanjem hribine in njeno lastno nosilnostjo ni mogoče narediti objektov, zgolj sidrana proga je nestabilna, nevarna ter je ni mogoče obdržati in narediti funkcionalne za dobo uporabe;
- izolacija prog je nujna, kajti naš premog ima takšno strukturo, da brez izolacijske obloge prog ne smemo izdelovati.

Mag. Kolenc: »Ti dve izhodišči zelo zmanjšata manevrski prostor in otežita izdelavo jamskih prog: podražita jo, omejitajta uporabne tehnologije izdelave, poleg tega ne moremo uporabiti tehnologij in opreme, ki so v svetu razvite in jih uporabljajo za izdelavo jamskih prog.«

Na osnovi vsega tega smo pristopili k iskanju optimizacije in izboljšav pri ločnem podporju, preizkušanju različnih materialov za izdelavo protipožarne obloge ter preizkušanju različne strojne opreme.

Kot je dejal vodja projekta, pa je vedno treba pogledati tudi, kakšna je organizacija dela in jo skušati optimirati. »Zaradi velikega zmanjšanja števila zaposlenih v Pripravah (za skoraj polovico) v zadnjih letih ni več klasičnih sanacijskih moštvi, ki so izdelovala protipožarne plašče. Pripravka moštva v celoti opravljajo tudi ta dela. V tem smislu iščemo optimalno organizacijo dela, z načrtovanjem vzporednih faz dela za čim večjo učinkovitost.

Nekaj rezerv je tudi v planiranju dela oziroma vključevanju moštvi v posamezne faze. V dela na pripravnih deloviščih smo vključili tudi elektro in strojne vzdrževalce. Strinjam se, da smo v preteklih letih premalo vlagali v pripravna delovišča. Največ dela, znanja in tudi sredstev smo v zadnjih letih vložili v is-

Napredovalni stroj GPK – PV

kanje ustrezne opreme, dejstvo pa je, da oprema na pripravnem delovišču sama po sebi ne daje velikih učinkov, morda zgolj z zanesljivostjo obratovanja, ne da pa večje produktivnosti, večjih napredkov ali manjšega števila zaposlenih za isti napredek.

Kakorkoli, revolucije na pripravnih deloviščih na more biti zaradi naših specifičnih montangeoloških razmer.

K temu je vodja Priprav **Ivan Pohorec** dodal: »Zaposleni v Pripravah so se v primerjavi z odkopnimi moštvi vedno čutili zapostavljene. Že zgolj vrednostna

primerjava opreme na odkopih in na pripravnih deloviščih je očitna. Sodelavci pričakujejo predvsem podajalnike lokov – sploh odkar je zanesljivo dejstvo, da podpiranje prog z loki ostaja edini način. Edini podajalnik lokov, ki ga imamo, je visoko cenjen.

Največ dela nas čaka v organizacijskem smislu, in sicer glede združevanja faz dela; kako bo to vplivalo na stroške dela in boljše rezultate napredovanja, bodo pokazali poskusi. Radi bi tudi pospešili izdelovanje sanacijske obloge.«

Diana Janežič

RAZVOJ IZGRADNJE JAMSKIH PROG

Nova veznica za vijačne objemke jeklenega ločnega podporja

Na pripravnih deloviščih smo v sklopu razvoja podgrajevanja jamskih prog pristopili k uporabi novih vijačnih objemk, ki v primerjavi s stremenskimi objemkami dosega večjo vezno silo med po-

sameznimi ločnimi segmenti in s tem večjo nosilnost ločnega podporja.

Ker pri vgrajevanju jeklenega ločnega podporja stremimo k uporabi samovijačnih objemk, smo razpisali natečaj za tehnično rešitev izvedbe nove veznice za vijačne objemke. Na natečaj se je pri-

javilo nekaj posameznikov, ki so imeli kreativne ideje za njeno izvedbo. Izbrali smo idejo, ki je predstavljala smiselno rešitev za novo veznico. Po izdelavi delavniških načrtov smo pristopili k testni izdelavi nekaj kosov veznic, ki smo jih tudi testno vgradili v jamo. Njihovo funkcionalnost in vzdržljivost v razmerah s povišanim hribinskim pritiskom bomo lahko ocenili, ko bo testni odsek proge podvržen takšnemu stanju. Izvedli smo tudi poizkus uporabe žičnih spon, ki preprečujejo izpadanje vijakov iz vijčnih objemk. Te so korak naprej k večji uporabnosti vijčnih objemk.

Zapolnjevanje s sodobnimi polimernimi materiali za leseno oblogo jeklene ločne podgradnje

Poizkus smo izvedli na dveh izbranih odsekih jamske proge, in sicer v odvoznih progah za odkopno ploščo G2/C v severnem krilu jame Preloge ter v odvoznih progah za odkopno ploščo -50/C v jami Pesje. V obeh testnih odsekih smo izdelali po okoli 25 metrov izolacijske obloge z zapolnjevalnimi materiali MARIFLEX S/GE 20 in MARIFLEX S/GE 10.

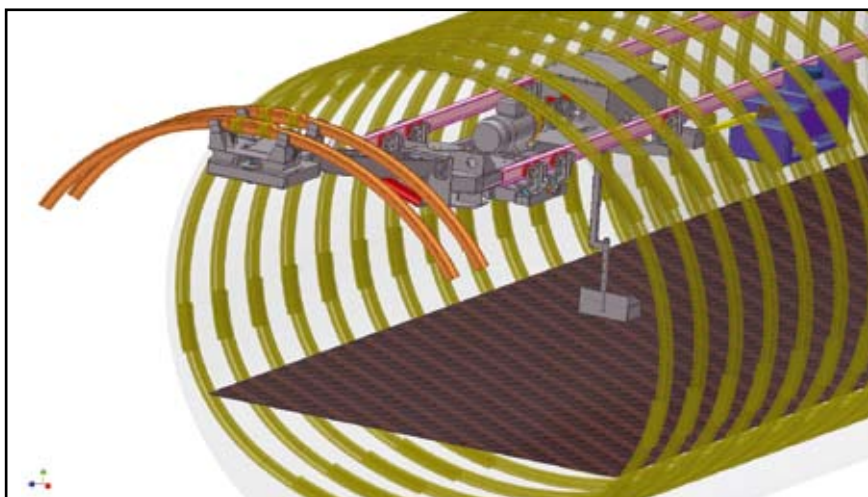
Mariflex S/GE 20 je dvokomponentna fenolna pena, namenjena zapolnjevanju praznin, razpok in območij zdrobljenega premoga. Ima dobro oprijemljivost na premog, zato odlično veže zdrobljen in razpokan premog. Po navedbah proizvajalca je pena primerna za uporabo v podzemnem rudarstvu, v metanskih in nemetanskih razmerah. Pena je negorljiva. Meša se v razmerju 4:1 (osnovna komponenta : reagent).

Po mešanju se takoj tvori gosta pena, ki ekspandira in pri atmosferskem tlaku lahko poveča svoj volumen do 20-krat. Z ekspanzijo pena povzroči tlak do 0.3 MPa. Končne trdnostne lastnosti pena doseže po 5 minutah (tlačna trdnost 0.05 MPa). Kapaciteta vgrajevanja je pogojena z delovanjem črpalke za injektiranje. Po podatkih proizvajalca je mogoče prečrpati do 30 m³/h ekspandirane pene. Peno injektiramo v hribino oz. v prazne prostore s pomočjo črpalke.

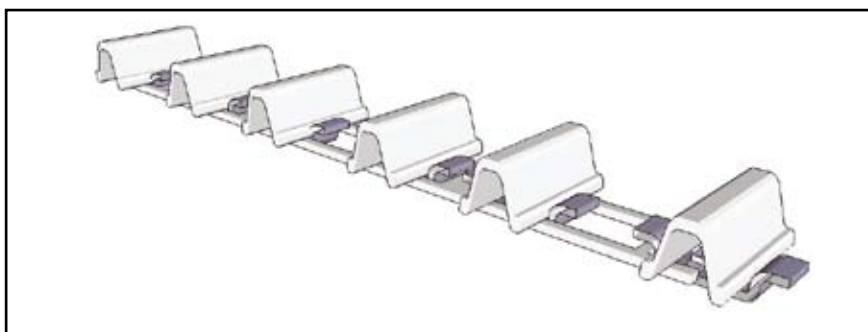
Mariflex S/GE 10 je prav tako dvokomponentna fenolna pena, namenjena zapolnjevanju praznin, razpok in območij zdrobljenega premoga. Ima enake karakteristike kot Mariflex S/GE 20, ekspandira pa do 12-krat. Pri tem se tvori pena s končno trdnostjo do 0.3 MPa.

Poizkusno obratovanje transporterja z gumijastim trakom AST 800

V sklopu razvoja tehnologije in opreme za izdelavo etažnih jamskih prog smo razvili in izdelali transporter s trakom AST 800. Je del elektrostrojne opreme, ki jo uporabljamo pri mehanizirani izde-

Podajalnik lokov PL 08 PV

Nova veznica za vijčne objemke

lavi etažnih jamskih prog. Transporter s trakom, širine 800 mm, je namenjen za odvoz premoga in druge izkopsnine s pripravnih delovišč.

Transporter je poizkusno obratoval pri izdelavi odvozne proge etaže K -120 A v južnem krilu jame Preloge. Sedaj poizkusno obratuje še v dostavni progi etaže K -120 B (št. 4), odvoznih progah etaže G2/C (št. 11) in dostavni progi etaže -50/B (št. 6).

V sklopu poizkusnega delovanja transporterja s trakom AST 800 želimo preizkusiti njegovo delovanje v vseh razmerah obratovanja. Transporter s trakom AST 800 bo v končni fazi nadomestil več zaporedno postavljenih transporterjev s trakom širine 650 mm, kar bo imelo za rezultat zmanjšanje števila strežnikov transportne mehanizacije ter posledično zmanjševanje stroškov obratovanja transportnega sistema.

Njegova odlika je tudi večja kapaciteta, ki ustreza kapaciteti sodobnih in zmogljivejših napredovalnih strojev. Pri uporabi transporterja s trakom AST 800 ne

prihaja več do razsipanja premoga oziroma izkopsnine, kar ima za posledico tudi varnejše obratovanje transporterja in čistejše pohodne poti.

Poglobljeni MP2 profil – MP4

Zaradi vse večjih pritiskov na jamske proge in posledično večjih deformacij jeklenega ločnega podporja jamskih prog smo razvili nov, poglobljeni MP2 profil, ki smo ga poimenovali MP4 profil. MP4 profil jeklenega ločnega podporja se od MP2 profila razlikuje v poglobljenem talnem delu profila. S to obliko profila smo se bolj približali obliki krožnega profila, bistveno pripomogli k večji nosilnosti jeklenega ločnega podporja predvsem v talnem delu in pridobili tudi nekaj na svetlem preseku jamske proge.

Droblilno-transportna enota Hazemag

Droblilno-transportna enota Hazemag je izdelek nemškega proizvajalca Hazemag. Na pripravnem delovišču bo služila najprej za drobljenje premoga neposredno za napredovalnim strojem, nato pa bo zdrobljeni premog v istem

sklopu transportirala preko sistema verižnih transporterjev do transporterja z gumijastim trakom.

Drobnilno-transportna enota Hazemag je samohodna enota, ki bo za sabo vlekla transporter z gumijastim trakom. Z nje-no pomočjo bomo v osnovi poskrbeli za drobljenje premoga na primerno frakcijo, da nam kasneje skozi transportno-odvozne sisteme ne bo povzročal težav. Ker drobnilno-transportna enota Hazemag omogoča zaporedni priklop transporterja z gumijastim trakom s kontinuiranim daljšanjem, bomo lahko s tem dosegli bolj stabilen in kontinuiran odvoz premoga s pripravnih delovišč. Tak način odvoza omogoča tudi celovito avtoma-

tizacijo odvoza premoga s pripravnih delovišč do glavnega odvoza (brez strežnikov).

Predvideni dobavni rok drobnilno-transportne enote Hazemag je maj 2009.

Napredovalni stroj GPK PV

Nov napredovalni stroj GPK PV je produkt razvoja Premogovnika Velenje, partnerja Bartec ter izdelovalca jeklene osnove iz Rusije. V Premogovniku Velenje smo na osnovno jekleno konstrukcijo namestili elektrohidravlično opremo. Krmiljenje stroja smo razvili skupaj s podjetjem Bartec.

Dva napredovalna stroja GPK PV sta v pripravi v strojni delavnici, še štirje kosi

jeklene osnove napredovalnega stroja pa bodo dobavljeni v drugi polovici leta.

Z novim hidravlično-komandnim sistemom bomo opremili tudi stroj GPK S, ki trenutno obratuje na št. 6 v jami Pesje.

Podajalnik lokov PL 08 PV

Nov podajalnik lokov PL 08 PV je prav tako produkt razvoja Premogovnika Velenje (konstrukcija) v sodelovanju z DBSS – Sovič (jekleni del) in s firmo Bartec (razvoj krmilnega sistema). Prvi podajalnik lokov PL 08 PV bo izdelan do julija letos.

Ivan Pohorec
slike Boris Sotler

PREMOGOVNIKU VELENJE POSEBNO PRIZNANJE ZA ENERGETSKO UČINKOVITO PODJETJE

Zaradi zavedanja pomena učinkovite rabe energije in temeljitega pristopa k energetskega managementu v letu 2008 se je Premogovnik Velenje prijavil na razpis Energetske učinkovite podjetje 2009, ki ga je pripravil časnik Finance v okviru priloge Okolje & energija v sodelovanju z Ministrstvom za okolje in prostor ter Inštitutom Jožef Stefan. Poleg razpisa za energetske učinkovite podjetje sta bili razpisani tudi nagradi za energetske učinkovite projekt 2009 in projekt uporabe obnovljivih virov energije 2009.

Nagrajene projekte so predstavili na Dnevih energetikov 2009, ki so potekali 20. in 21. aprila v Portorožu.

Letos je prispelo v vseh treh kategorijah 27 prijav, največ doslej. Po pregledu vseh prispelih prijav je strokovna komisija, ki jo je vodil prof. dr. Peter Novak, nagrade razdelila takole:

- nagrado za energetske učinkovite podjetje 2009 je dobila Krka, Novo mesto za povečanje proizvodnje in zmanjšanje stroškov za energijo,
- nagrado za energetske učinkovite projekt je dobilo podjetje Vrtec Gornja Radgona za obnovo ogrevanja javne stavbe,
- nagrado za projekt rabe obnovljivih virov energije je dobilo podjetje Agencija za prestrukturiranje energetike APE Ljubljana za fotovoltaike na strehi kmetije Košir.

Posebno priznanje so dobili:

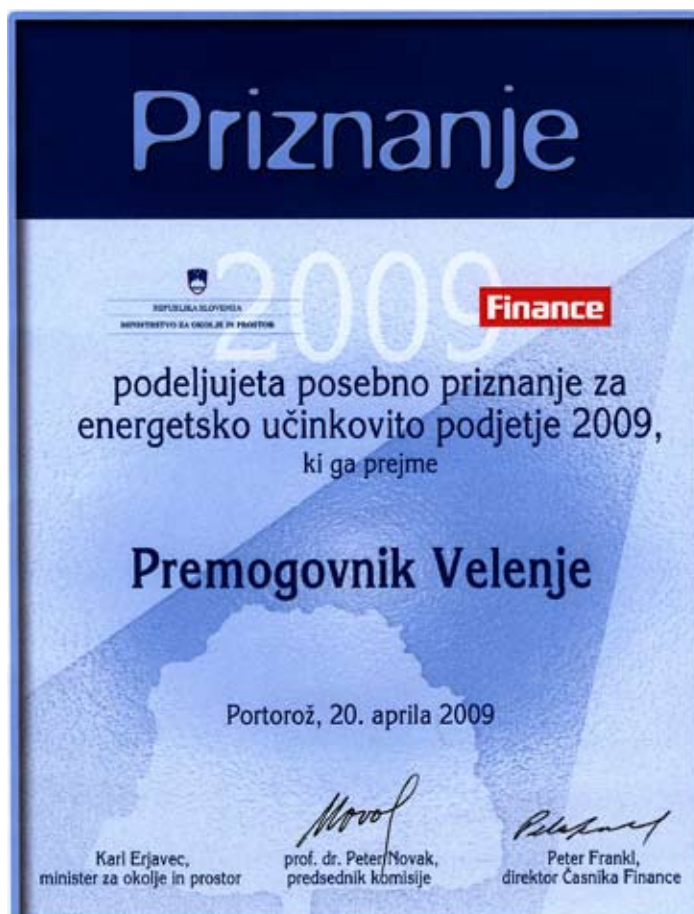
- za energetske učinkovite podjetje 2009 Premogovnik Velenje za velike prihranke pri rabi energije,
- za energetske učinkovite projekt 2009 Perutnina Ptuj za izrabo bio plina v kafilerij
- za rabo obnovljivih virov energije 2009 ECO ATM invest Ljubljana za zamenjavo kotla na olje z lesnimi peleti.

Premogovnik Velenje je v letu 2008 za tehnološki proces pridobivanja premoga in vse podporne procese porabil skupaj 78.170 MWh energije. V podjetju smo se odločili, da izpeljemo ukrepe za zmanjšanje rabe energije v svojih poslovnih objektih in v tehnološkem procesu. Kazalniki rabe energije kažejo na konstantno padanje porabe električne energije, toplotne energije in dizel goriva. Zaradi izvedenih ukrepov in učinkovitega ravnanja z energijo se specifična poraba energije vsako leto znižuje. To kaže na posredni

prihranek 3,5 odstotka na leto, kar znese dodatnih 180.000 EUR na leto.

Predvideni prihranek v letih 2009 in 2010 bo tako znašal vsako leto okoli 250.000 EUR.

Čestitamo vsem sodelavcem, ki sodelujejo pri projektih učinkovite rabe energije!

IZVAJANJE PROGRAMSKIH NALOG

Raziskovalno in razvojno delo sta ključnega pomena za obstoj vsakega podjetja. Nenehna prizadevanja za optimiranje proizvodnje, izboljševanje varnosti in zdravja pri delu ter zakonodajne in druge zahteve za zmanjševanje negativnih vplivov na okolje narekujejo stalno izboljševanje procesov.

Izpolnjevanje teh zahtev je zajeto v Razvojnem načrtu Premogovnika Velenje in se kaže v strateških ciljnih podjetja, ki so:

- racionalizacija procesa pridobivanja premoga,
- zagotavljanje varnosti in humanosti pri izvajanju delovnega procesa,
- reševanje okoljskih problemov ter
- intenzivno prestrukturiranje povezanih podjetij in strokovnih služb PV ter ustanavljanje novih podjetij.

Za doseg ciljev na strateškem nivoju in na nivoju procesov je najpogostejše potrebno projektno pristopiti k reševanju problemov. Lansiranje zahtev za izboljševanje procesov izhaja iz treh ključnih področij.

Prvo področje predstavlja **Razvojni načrt Premogovnika Velenje** v obliki razvojnih projektov. **Zahteve po izboljševanju sistemov vodenja** (ravnanja z okoljem, varnosti in zdravja pri delu ter kakovosti) predstavljajo drugo področje. Na osnovni zahtev sistemov vodenja so izdane programske naloge. Tretje področje predstavljajo ostale zahteve, ki izhajajo iz problematike **tekočega poslovanja podjetja**. Te zahteve so bile zajete v tako imenovanih ključnih nalogah.

Vsa tri področja so imela do nedavne ga ločen sistem vodenja in spremljanja. Zaradi tega je prihajalo do slabše preglednosti vseh sistemov in posledično do manjše učinkovitosti. Z namenom poenotenja smo oblikovali koncept vodenja, ki zajema vse tri segmente. Skupni koncept odslej izvajamo skozi programske naloge.

Na osnovi podane zahteve za izboljševanje ali razvoj procesov določimo vodjo programske naloge in izdelamo programsko nalogo. V programski nalogi je potrebno določiti programske usmeritve, opredeliti proces, podati tehnične rešitve, preveriti usklajenost z zakonodajo, predvideti stroške in vire financiranja ter oblikovati projektno skupino. Programsko nalogo potrdi direktor.

PRIKAZ STANJA PROGRAMOV

Oznaka	Kratko programske naloge	2008				2009		
		Septembar	Oktober	November	Dekember	Januar	Februar	Marec
PR-01-2007	Zanesljivost elektroosopne v primerjavi s stroški	70%	75%	80%	85%	85%	90%	95%
PR-02-2007	Čiščenje odpadnih lanihsko vode iz odpadnega k-130	/	/	n podataka	n podataka	50%	50%	50%
PR-03-2007	Obdelovanje in izdelave metalnih naprav	/	/	30%	40%	50%	60%	60%
PR-04-2007	Posredništvo in izboljšanje omrežja	/	/	35%	35%	45%	55%	60%
PR-05-2007	Prenova poslovne zgradbe HOP	/	/	10%	10%	2%	10%	20%
PR-06-2007	Informacijski sistem za podporo odločanju	80%	85%	90%	95%	97%	97%	97%
PR-07-2007	Čiste premogovne tehnologije (CCT)	40%	50%	60%	100%	9%	10%	10%
PR-08-2007	Optimalizacija odločanja: fronco; oskrbovanje	30%	30%	70%	70%	80%	90%	95%
PR-09-2007	Informacijski sistem za družbe v skupini PV	55%	60%	70%	90%	95%	98%	98%
PR-10-2008	Modernizacija procesov na pripravi delovnih	10%	20%	30%	30%	10%	20%	10%
PR-11-2007	Energetska služba PV in HOP	35%	55%	70%	85%	10%	15%	10%
PR-12-2007	ODOS	45%	45%	55%	60%	70%	75%	80%

V sklopu Portala OVQ (<http://portal/C7/ProjektiProgrami>) se za programsko nalogo odpre spletna stran, ki odslej zajema vse podatke o izvajanju programske naloge. Primer prikazuje slika 1. Tudi spremljanje izvajanja programskih nalog je sistematizirano. Vodje programskih nalog do vsakega 5. v mesecu v obliki zgoščenega zapisa poročajo o stopnji izvedbe programske naloge direktorju. Na osnovi mesečnih poročil oddelek SOP za vodstvo pripravi pregled programskih nalog, kot je prikazan na sliki 2. Iz njega je jasno razvidna mesečna stopnja napredovanja posameznega programa/projekta. Poleg mesečnega poročanja se o programskih nalogah vodstvu

poroča na vodstvenem pregledu sistema vodenja in/ali na strateški konferenci. Trenutno je v izvajanju 40 programskih nalog, od katerih jih 15 obravnava okoljsko področje, 6 izboljševanje na področju varnosti in zdravja zaposlenih, 19 nalog pa je s področja izboljševanja kakovosti procesov. Programske naloge vodi 31 vodij, katerim je v pomoč 64 strokovnih sodelavcev/članov.

Simon Klinc

NALOŽBE V SLOVENIJI OSTAJAJO PRIORITETA HSE

16. in 17. aprila je potekala 6. strateška konferenca skupine HSE. Na njej so predstavniki družb skupine HSE predstavili strategije in taktike odzivanja na aktualna gospodarska dogajanja in dogajanja na evropskih trgih električne energije ter svoje strateško-razvojne načrte.

Na okrogli mizi so o temah in dilemah slovenske elektroenergetike govorili direktorji največjih slovenskih elektroenergetskih podjetij. Konferenca se je udeležil tudi mag. Janez Kopač, direktor direktorata za energijo Ministrstva za gospodarstvo.

Poglavitna ugotovitev 6. strateške konference skupine HSE je, da njene družbe kontinuirano izvajajo razvojne programe, saj je bila večina na prejšnji strateški konferenci zastavljenih ciljev začeti ali doseženih. Poslovanje družbe in skupine HSE je uspešno in se prilagaja strateškim usmeritvam vlade Republike Slovenije. Prav tako se HSE tudi aktivno vključuje v oblikovanje nacionalnih strateških dokumentov, povezanih s področjem elektrogospodarstva, kar je posebej pomembno v luči aktualnih in pričakovanih tržnogospodarskih razmer. Pomembna posledica svetovne gospodarske krize je namreč zmanjšano povpraševanje po električni energiji, kar ima za posledico tudi padec cen električne energije. Zmanjšano povpraševanje po električni energiji bistveno zmanjšuje slovensko uvozno elektroenergetsko odvisnost in narekuje zahtevo po čim racionalnejšemu obnašanju v skupini HSE.

Kratkoročni in dolgoročni cilji ter strategije skupine HSE se prilagajajo novonastalim gospodarskim razmeram, ki kažejo na velike izzive, s katerimi se bo skupina HSE soočala v prihodnosti. V prihodnje bo treba vlagati v tiste razvojne projekte, ki bodo v najmanjši meri obremenili okolje, zagotovili varno dobavo energije ter prinesli najboljše poslovne rezultate. Skupina HSE se prihodnjim razmeram v tem pogledu že uspešno prilagaja z izvajanjem projektov iz razvojnega načrta: dokončanje črpalne HE Avče, izgradnja HE na spodnji Savi, bloka 6 v TEŠ, HE na srednji Savi, HE na Muri idr. To so tudi projekti, ki bodo Sloveniji pomagali doseči zastavljene cilje Energetsko podnebne zakonodajnega paketa (do leta 2020 doseči 25-odstotni delež

OVE v končni porabi energije v Sloveniji, 20-odstotno izboljšanje energetske učinkovitosti, 20-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter 10-odstotni delež biogoriv) kot tudi zmanjšanje uvozne odvisnosti Slovenije.

HSE si bo prizadeval tudi za ohranjanje energetske dejavnosti v Zasavju, in sicer v smislu zdrave ekonomske, okoljske, tehnične in kadrovske politike. Pri ohranjanju te energetske lokacije bo HSE upošteval zaveze Republike Slovenije do Evropske unije kot tudi upravičene interese lokalne skupnosti, v kateri termoelektrarna posluje.

Poleg strateške pomembnosti povečanja obnovljivih virov energije v Sloveniji se HSE zaveda tudi pomembnosti izkoriščanja domačega premoga pri proizvodnji električne energije, saj se na ta način v Sloveniji proizvede skoraj tretjina električne energije. V tem pogledu HSE v celoti podpira predlagane poslovne in strateške usmeritve Premogovnika Velenje, kjer bo z namenom ekonomskega in tehnološkega optimiranja proizvodnje premoga pomembno nadaljevanje aktivnosti na ključnih razvojnih projektih. V luči zmanjševanja uvozne odvisnosti Slovenije pa HSE podpira tudi izgradnjo drugega bloka NEK in si želi pri njem sodelovati.

Ena od ključnih nalog pri izvedbi zastavljenih razvojnih projektov bo zagotavljanje zadostnih in optimalnih virov financiranja. Zahtevnost in velikost projektov, ki so pred skupino HSE, terjata ne samo pridobivanje dodatnih zunanjih virov financiranja, temveč tudi zagotovitev dodatnih lastnih sredstev. Poleg že obstoječe nenehne racionalizacije poslovanja, zniževanja stroškov, iskanja sinergij znotraj skupine ter konsolidacije poslovnih procesov na nivoju skupine, večanja produktivnosti prenosa in ohranjanja strokovnih znanj med generacijami ter obvladovanja tveganj, ki ostajajo pomembno vodilo pri poslovanju, pa HSE seveda ne pozablja tudi na socialno

Eden ključnih razvojnih projektov Premogovnika Velenje je izgradnja novega izvoznega jaška NOP-II.

varnost in zadovoljstvo zaposlenih, ki so bili in ostajajo njegov najpomembnejši potencial pri doseganju zastavljenih ciljev. Ti pa so, poleg zagotavljanja varne, zanesljive, zadostne in okolju prijazne proizvodnje v Sloveniji in dobave električne energije po konkurenčnih cenah, tudi razvoj in rast skupine HSE v smeri prevzemanja pomembnejše vloge v JV Evropi. Ti trgi ponujajo največje priložnosti za nadaljnjo širitev poslovanja družbe. Kljub vsem potencialnim priložnostim v tujini pa ostajajo za skupino HSE prioriteta naložbe v Sloveniji. Na domačih tleh ima namreč HSE več znanja in izkušenj ter predvsem bolj stabilne politične in regulativne razmere, ki so potrebne za izvedbo njegovih energetskih projektov.

NOVICE IZ ENERGETIKE

PORABA ELEKTRIKE V LETU 2008

V dvanajstih mesecih leta 2008 je bila poraba električne energije za 4 odstotke manjša v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2007. To je posledica manjšega odjema neposrednih odjemalcev. Neto skupna proizvodnja električne energije se je decembra glede na november 2008 povečala za 4 odstotke, prav za toliko pa se je zmanjšala poraba.

Proizvodnja električne energije v hidroelektrarnah se je povečala za 7 odstotkov. V termoelektrarnah je bila proizvodnja večja za 2 odstotka, v jedrski elektrarni Krško pa za 3 odstotke.

Večji proizvodnji termoelektrične energije je sledila tudi večja poraba goriv v termoelektrarnah. Tako je bila skupna poraba goriv decembra 2008 večja za 6 odstotkov.

Februarja 2009 je skupna proizvodnja električne energije na generatorju znašala 1.325 GWh. V tem mesecu smo uvozili 529 GWh, izvozili pa 748 GWh električne energije.

RAZISKAVA ENERGETSKE UČINKOVITOSTI

Raziskava energetske učinkovitosti v Sloveniji – REUS, katere namen je omogočiti vpogled, koliko smo Slovenci zares učinkoviti pri rabi energije, bo potekala v obliki osebnih intervjujev na domu. Anketarji, ki bodo obiskali 1.000 gospodinjstev, bodo prvi val raziskave izvedli aprila in maja, rezultati pa bodo dosegljivi konec junija.

Vprašalnik je sestavljen iz dveh delov. Medtem ko je standardni modul namenjen pridobivanju uporabnih informacij, ki bodo omogočile vpogled v stopnjo ozaveščenosti, odnos do učinkovite rabe energije (URE) in ponudnikov energije ter dejansko učinkovitost ravnanja z energijo, je odprti modul prilagojen potrebam podjetij ali ustanov, ki so zainteresirani, da na terenu dobijo dodatne informacije o URE v gospodinjstvih.

Raziskava bo predvidoma potekala dvakrat letno – posebej za zimsko in poletno obdobje. Sčasoma pa bi se naj razširila tudi na družbeni sektor in industrijo, sporočajo z agencije Informa Echo, pobudnice projekta.

ZELENA KNJIGA ZA NOVI NEP

Zelena knjiga za Nacionalni energetski program Slovenije, ki so jo za Direktorat za energijo pripravili v Inštitutu Jožef Stefan, je diskusijski dokument, ki bo podlaga za izdelavo novelacije Nacionalnega energetskega programa. Javna razprava o dokumentu bo potekala šest tednov, nato pa bo na njeni podlagi do marca prihodnjega leta pripravljen in z vladne strani potrjen prenovljen Nacionalni energetski program (NEP), je napovedal v. d. direktorja Direktorata za energijo mag. Janez Kopač.

Ključna dilema, s katero se bo v prihodnjih letih Slovenija morala soočiti, je prevelika energetska intenzivnost gospodarstva, zato bo energetska učinkovitost ključna v novem NEP-u. Simulacije po-

rabe energije do leta 2026 namreč kažejo, da Sloveniji s sedanjimi napori ne bo uspelo doseči cilja 25 odstotkov obnovljivih virov v porabi, prav tako ne cilja zmanjšanja izpusta toplogrednih plinov do leta 2020.

Po mnenju Kopača so za doseganje cilja 25 odstotkov obnovljivih virov energije v porabi ključne hidroelektrarne na srednji Savi in deloma Muri, kjer bi se dalo graditi ustrezne pretočne elektrarne izven zaščitenega območja.

Jedrska elektrarna k bilanci obnovljivih virov ne bi prispevala, je dejal Kopač, minister za gospodarstvo Matej Lahovnik pa ga je dopolnil, da je nuklearka ena ključnih prioritet, vendar pa je treba imeti odgovore na vsa odprta vprašanja in korektno izpeljati postopke, tudi rešitev za odlagališče nizko- in srednjeradi- oaktivnih odpadkov.

Tudi odločitev za drugi večji proizvodni objekt, blok 6 Termoelektrarne Šoštanj, je po ministrovem mnenju pravilna.

Za trboveljsko termoelektrarno iščejo morebitnega investitorja, ki bi vložil v njeno posodobitev, saj je njena proizvodna cena daleč nad tržnimi, po letu 2013 pa sploh ne bo ekonomična.

Glede vlaganj v prenosno omrežje je Kopač pojasnil, da poteka novelacija razvojnih programov Eles in elektro-distribucijskih podjetij. Izpostavil je še, da je Eles po več letih vendarle zaprosil za gradbeno dovoljenje za visokonapetostni daljnovod Krško – Boričev, za njegovo gradnjo pa tudi pridobil 3,7 milijona evrov Evropske komisije.

Kot je pojasnil vodja Centra za energetsko učinkovitost v IJS mag. Stane Merše, so pri izdelavi Zelene knjige izhajali iz obstoječih slovenskih in evropskih dokumentov. Štirje cilji, ki so jih pri predlogih ukrepov in načinov njihove implementacije zasledovali, so konkurenčnost, zanesljivost oskrbe, socialna kohezivnost in varovanje okolja.

Sprva so načrtovali sprejetje NEP do konca letošnjega leta, zamiku v marec 2010 pa je botrovala odločitev, da se v novi NEP vnesejo vsi posamični načrtovani objekti in pripravi celovita okoljska presoja za celoten dokument, kar bo nekoliko skrajšalo postopke, saj običajno presoja za vsak objekt traja približno šest mesecev.

Energetika.Net

POMLAD SE ZAČNE, KO JE KONEC PREVERJANJA ZNANJA

Skladno z rudarsko zakonodajo mora Premogovnik Velenje izvesti enkrat v letu obvezno preverjanje znanja za zaposlene, ki delajo na delovnih mestih, kjer iz ocene tveganja in opisa delovnega mesta izhajata večja nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare, in za delavce, ki delajo na delovnih mestih, kjer so poškodbe pri delu in zdravstvene okvare pogostejše.

Naši sodelavci, kandidati za preverjanje znanja, se najprej zberejo na uvodnem seminarju, nato sledi preverjanje. Na letošnjih seminarjih je dr. Milan Medved nadzornikom predstavil vizijo in strategijo Premogovnika Velenje, mag. Marjan Kolenc vlogo nadzornika, mag. Bogdan Makovšek letno poročilo službe VPD, Katja Rak neprimerne načine spoprijemanja s stresom in Sonja Kugonič tehniko izračuna plač in prikaz podatkov na plačilni kuverti.

Cilj seminarja je pridobiti in obnoviti znanja, ki jih bodo nadzorniki prenašali na svoje sodelavce v različnih delovnih situacijah in bodo pomagala vplivati na pravilno ravnanje. Nadzorniki za opravljanje dela potrebujejo veliko aktualnega strokovnega znanja, morajo pa imeti razvite veščine za vodenje, s svojim zgledom, z ugledom in s komunikacijo pomagajo pri udejanjanju načrtov podjetja in tako predstavljajo most med vodstvenim in operativnim delovnim nivoom.

Čeprav izpit opravijo domala vsi v pr-

vem poskusu, pravijo, da se pomlad zanje začne šele, ko je konec preverjanja znanja. Letošnjega preverjanja znanja se je udeležilo 226 nadzornikov, izpit pa je opravilo 223 nadzornikov.

ZA ZAUPANJE GRE!

Vinko Kotnik, vodja Proizvodnje, je bil član izpitne komisije za področji proizvodnje in zračenja: »Preverjanje znanja je za nadzornike vsako leto mučno obdobje. Vendar takšno ravnanje od nas zahteva zakonodaja in tako na določen način »prisili« naše sodelavce, da obnavljajo znanje, ki jim utegne priti prav v kritičnih, izrednih dogodkih.

Za nas, ki vodimo procese v jami, pa je preverjanje znanja način, s katerim ustvarimo in ohranimo zaupanje do sodelavcev, ki so naša podaljšana roka v jami. Nadzornikom moramo zaupati, zato moramo preverjati njihovo znanje in način reakcije v izrednih razmerah. Nadzornik je oseba, ki se mora v takšnih trenutkih pravilno odločiti in pravilno reagirati!

Na izpitih sem predvsem preverjal, kako nadzorniki poznajo zakonodajo, navodila za varno in pravilno delo ter kako bi znali svoje znanje uporabiti v praksi. S svojimi vprašanji, primeri sem jih izzval, kako bi reagirali.

Pohvaliti moram sodelavce, ki so bili na letošnjem preverjanju zelo dobro pripravljeni, kar je bilo takoj opaziti. Bili pa so med njimi tudi takšni, ki so taktizirali in skušali počivati na lovorikah, češ da so doslej še vsako leto opravili izpit.

O načinu preverjanja znanja nadzornikov se že nekaj časa pogovarjamo in skušamo najti bolj prijazen način. Vendar ostajata uveljavljeni obliki: najprej seminar in nato ustni izit.

Na izpitih sem skušal biti čim bolj življenjski in demokratičen, prizadeval sem si izključiti možnost, da bi mi kdo lahko očital pristranska, težja ali lažja vprašanja. Nabor vprašanj sem oštevilčil in nadzornik je z izbrano številko sam izbral vprašanje.

Ocenjujem, da smo člani komisije korektni, da nadzornika, ki ima veliko tremo, s

Vinko Kotnik

Aleš Gačnik

Muhidin Mušić

podvprašanji usmerimo, mu pomagamo. Vsekakor pa menim, da ne sprašujemo ničesar takšnega, česar nadzorniki ne bi vedeli oziroma sprašujemo le tisto, kar morajo vedeti. Kot sem že rekel, gre za ustvarjanje zaupanja!

Prepričan sem, da je večje število nezgod v jami tudi odraz (slabšega) dela nadzornikov in tega, kako znajo preventivno delovati na sodelavce, jih opozarjati na nevarnosti, pravilen način in potek dela. Tudi v tem, da nekdo ne opravi tega vidika svojega dela, je mogoče iskati vzrok za kakšno nezgodo.«

ZNANJE JE TREBA PREVERJATI

Izbrane vsebine na seminarju so nadzornikom prinesle veliko podatkov, ki so podlaga za uspešno opravljen izpit, poleg tega pa morajo nadzorniki predelati tudi vsa navodila za delo, službene naloge, zakonodajo in še veliko drugega gradiva. Tudi zaradi tega preverjanje znanja ocenjujejo kot zelo stresno, imajo fizične in psihične težave, nekateri vzamejo dopust, da se lahko pripravijo. A hkrati se zavedajo tudi, da je preverjanje potrebno.

Aleš Gačnik je nadzornik v Pripravih. Zadnja leta dela pretežno na zunanjih deloviščih. Ima 19 let delovne dobe, dve leti manj pa je nadzornik. Padel je le na prvem izpitu.

»Letos je preverjanje potekalo zelo dobro, vprašanja so bila korektna, komisija je želela ugotoviti, koliko znam, kar je prav. Pripravljal sem se tako, da sem nekoliko obnovil znanje in se bolj posvetil novitetam.

Delo nadzornika je odgovorno in pomembno za podjetje, nadzornik se mora tega zavedati, na drugi strani pa se mora poleg svojih pravic zavedati tudi nalog,

Andrej Brežnik

Nadzorniki pred izpitno komisijo

obveznosti. Pri delu odgovarja za varnost sodelavcev in za nemoten potek dela.«

Muhidin Mušič je 26 let nadzornik. 13 let je delal pri Zračenu, 2 leti na odkopu, sedaj pa je v Pripravih. Razen enkrat je do sedaj vsak izpit opravil v prvem poskusu, tokratni pa je bil njegov zadnji.

»V 26. letih se je tudi pri preverjanju znanja ogromno spremenilo. Pred leti, ko sta bila v komisiji Avgust Terglav in Peter Jaklič, so bila preverjanja znanja strah in trepet, sedaj pa je povsem drugače. Kljub temu da imajo mnogi sodelavci tremo pred izpitom, smo vendarle bolj sproščeni, izpit je pogovor.

Zgodi pa se, da kandidat ne zna izraziti svojih misli ali vprašanje narobe razume. Sicer pa menim, da ni nikogar med nami, ki ne bi znal ničesar odgovoriti. Saj nas vendarle sprašujejo o delu, ki ga vsak dan opravljamo.

Delo nadzornika je zelo odgovorno in brez nas podjetje ne bi dosegalo takšnih uspehov pri pridobivanju premoga, kot jih dosega.

Odhajam v pokoj, in sicer z lepimi, dragocenimi spomini. Zaposlil sem se leta 1974. Ko se spominjam tistih časov, lahko rečem, da smo bili takrat v kameni dobi. Tehnologija se je zelo spremenila, Premogovnik Velenje je v tem času naredil ogromen razvojni korak naprej in še se razvija. Vesel sem tega. To podjetje je trdna garancija za vsakega zaposlenega, da si lahko ustvari primeren življenjski standard. Plače niso slabe, redno jih dobivamo, nikoli ni bilo odpuščanj zaposlenih. Človek mora imeti res srečo, da je lahko zaposlen v takšnem podjetju. Zahvaljujem se vsem sodelavcem za vse, kar smo skupaj doživeli, in upam,

da sem tudi jaz dal podjetju svoj prispevek.«

Andrej Brežnik je strojni nadzornik uvoza in izvoza. Za njim je petnajst preverjanj znanja nadzornika ter dva izpita za nadzornika – enkrat za zunanjega in enkrat za nadzornika v jami.

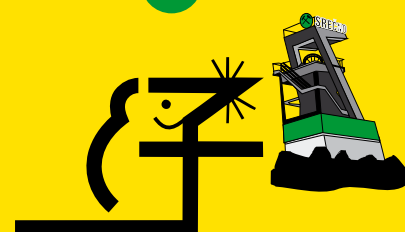
»Izpit je še pred mano, a ne čutim posebne treme. Skoraj bi rekel, da sem se tega že privadil. Nekaj časa je bilo treba porabiti za obnovev znanja, saj se čez leto kaj tudi pozabi.

Nadzorniki opravljamo zelo pomembno delo, predvsem zaradi skrbi za varnost sodelavcev in zahtevnih delovnih procesov. Prav zato je treba vsako leto preverjati znanje. Ta sistem nas »prisili«, da znanje obnovimo, sami verjetno tega ne bi delali.«

Diana Janežič

**NA DELO
PRIDI SPOČIT,
PSIHIČNO
IN FIZIČNO
PRIPRAVLJEN!**

PODJETJE JE USPEŠNO
TUDI ZARADI TEBE.

POGLED PREK MEJA IN V PRIHODNOST

V Centru Nova sta Premogovnik Velenje in SAŠA Inkubator 30. marca pripravila poslovni dogodek, v okviru katerega so bili predstavljeni tri raziskovalne naloge iz razpisa posebnih štipendij Premogovnika Velenje Znanje energiji – energija znanju ter trije nagrajeni projekti iz regionalnega natečaja SAŠA Inkubatorja »Zmagovalna ideja 2008«.

Moto dogodka so bili znanje, energija, inovativnost in v tem slogu so bili izbrani tudi povezovalci programa in nastopajoči: Peter Poles je začel prirediteljski del s domiselnim veznim besedilom, člani Slovenskega tolkalnega projekta STOP pa z igranjem na zelo različna tolkala in z izvirnim pristopom do občinstva, nastopa in glasbe.

Moto je poudaril tudi **dr. Milan Medved**: »Kaj je tisto, kar dela razliko med napredkom in zastojem, med uspešnim in neuspešnim? Pravijo, da smo to ljudje. Ljudje smo tisti, ki imamo vizijo, energijo in smo pripravljeni zastaviti svoje potenciale za uresničitev ideje, v katero verjamemo.

V Premogovniku Velenje večkrat poudarjamo, da delamo načrtno in sistematično na vseh področjih, od razvoja, izobraževanja in usposabljanja, varnosti pri delu do proizvodnje. Smo tudi družbeno odgovorno podjetje, ki pri svojem delu upošteva načela trajnostnega razvoja. V Premogovniku združujemo znanje, nove ideje, inovativnost in zato niti ni slučaj, da smo se odločili za razpisa posebnih štipendij ter Zmagovalne ideje.«

V nadaljevanju je dr. Medved poudaril, da je SAŠA-regija regija uspešnih gospodarskih družb. »Poleg tistih v energetiki in premogovništvu so tu podjetja, ki so pomembna za Slovenijo in so dobro prepoznavna tudi na tujih trgih. Zato znova poudarjam, da si v regiji želimo čimprejšnje nove cestne povezave na jug Slovenije in na sever proti centralnim delom Evrope. V regiji pa potrebujemo tudi močno gospodarsko središče, v katerem bodo svojo priložnost za razvoj in rast dobila tudi mala in srednje velika podjetja.

V Velenju imamo odlične razmere za izobraževanje, kar nedvomno odločilno prispeva k razvoju podjetništva. V regiji moramo kar najbolj spodbujati podjetniško miselnost, dvigniti nivo pomembnosti podjetniškega razvoja in podpreti

dobro podjetniške ideje.«

O projektu Zmagovalna ideja je spregovoril direktor PV Invest in SAŠA Inkubatorja **Drago Potočnik**: »Na nivoju SAŠA-regije imamo v primerjavi z ostalo Slovenijo in EU premalo malih in srednjih podjetij, zato je treba pospešiti aktivnosti za njihovo ustanavljanje, rast in razvoj. Z razpisom natečaja »Zmagovalna ideja« smo želeli spodbuditi ta podjetniški duh in lahko se pohvalimo, da nam je uspelo. Brezplačne svetovalne delavnice so bile dobro obiskane. Z razglasitvijo prvih zmagovalcev ocenjujemo, da nam je uspel preboj na področju spodbujanja podjetništva.«

Župan MO Velenje, **Srečko Meh**, je razmišljal, da lahko voz iz gospodarske krize, ki je po njegovem predvsem kriza vrednot, premaknejo le nove ideje in sodelovanje. »Med podjetji in lokalnimi skupnostmi v Šaleški dolini potekajo intenzivni dogovori, kako razvijati dolino, da se bodo vanjo vračali mladi. Zato pripravljamo programe in zato zahtevamo blok 6, ker sta od njegove izgradnje in delovanja odvisna perspektiva energetike in razvoj doline,« je poudaril župan.

ŠTIPENDISTKE PREDSTAVILE ZNANJE ENERGIJI

Premogovnik je konec leta 2007 prvič – letos je to storil drugič – razpisal posebne štipendije za študente katerekoli smeri študija iz Šaleške doline in podelitev štipendije povezal z izdelavo raziskovalne naloge na z razpisom določene teme. Januarja 2008 smo sklenili štipendijske pogodbe s tremi študentkami.

Hana Sevšek iz občine Velenje, študentka Akademije za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani, je izdelala raziskovalno nalogo »Sonce, neizčrpen vir obnovljive energije«. Cilj raziskovalne naloge je bil postaviti sončno elektrarno v Šaleški dolini in pri tem čim manj posegati v naravno okolje. V teoretičnem

delu naloge je avtorica preučila solarno energijo, sončne celice, potrebno opremo, možnosti montaže. V praktičnem delu naloge je poiskala primerno lokacijo za postavitve sončne elektrarne in za to izbrala visokoregalno skladišče Gorenje Navis.

Mojca Andrejč iz občine Šoštanj, študentka Pedagoške fakultete v Ljubljani, je v svojo raziskovalno nalogo »Vzgajajmo za energijo v prihodnosti« vključila učence in učitelje OŠ Šoštanj, ki so v maju in aprilu 2008 varčevali z električno energijo in vodo. Analiza porabe v mesecih varčevanja glede na porabo v enakih dveh mesecih leto prej je pokazala na manjšo porabo, dosežen pa je bil tudi namen naloge, da je mogoče neučinkovito porabo energije zmanjšati z ustrežno motivacijo za izvajanje praktičnih varčevalnih ukrepov otrok.

Anja Rak iz občine Šmartno ob Paki, študentka Naravoslovno-tehniške fakultete v Ljubljani, je v raziskovalni nalogi obdelala pristop k varčevanju in h gospodarjenju z energijo v papirništvu ter varovanje okolja v tej panogi. Naloga je izdelala v sodelovanju s Papirnico Vevče in ugotavljala, da se v celotni proizvodnji papirja porabi precej energije. Varčevanje z energijo se v papirništvu navezuje tudi na ohranjanje okolja, s čimer se v Sloveniji ukvarja Inštitut za celulozo in papir, v papirništvu pa lahko k temu pripomorejo z ločevanjem odpadkov in izdelavo papirja iz sekundarnih vlaken – časopisnih papirjev, revij, prospektov.

V naloge je bilo vložene veliko znanja in energije. Vsem trem študentkam je izdelava raziskovalnih nalog pomenila nov izziv in odločile so se, da jih bodo nadgradile v diplomske naloge.

In še njihovi nasveti drugim študentom, ki so znova povabljeni k sodelovanju? Zatrdile so, da je takšna štipendija motivacija za delo, ki na koncu prinese veliko pozitivnega in nove izkušnje. Raziskovalno delo je bilo pestro in zanimivo,

saj so se pri njem srečale z različnimi strokovnjaki in spoznale nova gospodarska področja.

ZMAGOVALNE IDEJE

Drugi del prireditve je bil namenjen udeležencem in zmagovalcem natečaja »Zmagovalna ideja« 2008 za najboljše start-up podjetje SAŠA-regije, ki ga je pripravil SAŠA Inkubator skupaj z osrednjim regionalnim partnerjem Mestno občino Velenje in partnerjem znanja Tovarno podjetij ter pod generalnim pokroviteljstvom Premogovnika Velenje. Z regionalnim natečajem SAŠA-regije za najboljše start-up podjetje so želeli prispevati k dvigu podjetniške aktivnosti v regiji, prepoznati najboljše inovativna, nova ali novonastajajoča podjetja, jih strokovno podpreti, nagraditi in narediti prepoznavna.

V okviru projekta je od 14. novembra 2008 do 23. januarja 2009 potekal natečaj, organizirane so bile brezplačne podjetniške delavnice in brezplačne svetovalne ure.

V finale zagovora so se uvrstili Augeo, d. o. o., Marjana Tomažina, Sano, d. o. o., Mateje Frece, Tv1, d. o. o., Romana Repnika ter poslovni ideji Edite Kos Martinšek in Damjana Konovška (PV-HER). Področja, ki so jih zajemale ideje, so bila obnovljivi viri energije, šport in rekreacija, wellness, e-središče dodatnega izobraževanja in razvoj spletnih medijev.

Podeljeni sta bili dve prvi nagradi, in sicer sta ju prejeli podjetji Tv1 in PV-HER, tretjo nagrado pa je prejelo podjetje Augeo. Nagradni sklad je 6.000 EUR in 60 ur brezplačnih svetovalnih storitev za prva tri nagrajena podjetja.

Diana Janežič

Zmagovalci z dobrimi idejami: Marjan Tomažin, Damjan Konovšek in Roman Repnik (od leve)

Anja Rak, Hana Sevšek in Mojca Andrejč (od leve med Borisom Potrčem in dr. Milanom Medvedom) so bile zadovoljne s sodelovanjem na natečaju.

OBVESTILI KADROVSKO-SPLOŠNE SLUŽBE

Avtobusi v mestnem prometu odslej z avtobusne postaje NOP vozijo po tem voznem redu:

- od ponedeljka do četrta ob 15.05, 15.35 in 16.00,
- v petek ob 13.05 in 13.15.

Za Konovo vozita avtobusa od ponedeljka do četrta ob 15.05 in v petek ob 13.15.

Oddelek osebnih prejemkov se je preselil iz prvega nadstropja v pritličje. Najdete jih v levem hodniku, kjer je tudi kadrovska služba, in sicer v pisarnah 3, 4, 8, 18 in 19.

Udarni STOp-ovci in pozorni udeleženci prireditve

PRIPRAVLJENI SO POMAGATI

Aktiv delovnih invalidov Skupine Premogovnik Velenje je imel volilni delni zbor svojih članov v petek, 27. marca, popoldne v Restavraciji Jezero. Na zboru so poročali o delu aktiva in Medobčinskega društva invalidov Velenje v letu 2008, razrešili predsednika in izvršilni odbor aktiva, izvolili nov odbor in predsednika ter si zastavili delo za letos.

Vodenje aktiva, ki šteje približno 500 članov, so tudi za prihodnja štiri leta zaupali dosedanjemu predsedniku **Dragu Kolarju**. Njegovo delo so pohvalili, sam pa je povedal takole: »Ocenjujem, da je bilo delo našega aktiva uspešno, čeprav nismo uspeli uresničiti tistega, kar si v aktivu prizadevamo že petnajst let, to je ureditev plačevanja dohodnine, in novejšega problema, ki se imenuje zakon o socialnih transferjih. Menimo, da si država jemlje, kar ni njeno, namreč davek od invalidskih nadomestil. To se nam ne zdi niti prav niti pošteno.

Smo tako daleč, da bomo letos, če ta zadeva pri nas ne bo rešena, vse skupaj predali mednarodnemu sodišču. V pogovoru s predsednikom vlade sem pred kratkim dobil zagotovilo, da bomo sedli za skupno mizo in poskusili doseči pravičen dogovor. Če pa bomo zadevo prisiljeni predati mednarodnemu sodišču, sem prepričan, da bo presodilo v našo korist, saj vsi izražajo, da je pravica na naši strani.« Aktiv delovnih invalidov Skupine PV deluje pod okriljem Medobčinskega društva invalidov ter sodeluje in pomaga, kjer je treba. Vodstvo poskrbi, da v podjetju redno včlanjujejo nove člane, razdelijo nalepke, poberejo članarino, se potrudijo, da Premogovnik Velenje in HTZ Velenje pomagata z dotacijami.

Kot je še povedal predsednik aktiva, so prisotni pri sindikatu, svetu delavcev, sodelujejo z REHA-timom, pomagajo svojim članom in članicam, ko jih le-ti potrebujejo. Tako so tudi v zadnjem letu pomagali članom, ki so jeseni doživeli vremenske nesreče, in tistim, ki so dlje časa na bolniškem dopustu.

»Zadovoljen pa sem, da smo letos pomagali tudi malemu Gašperju Praprotniku. Zanj smo izpeljali dobrodelni koncert, pomagali smo mu pri nakupu invalidskih pripomočkov in zbrali celo toliko denarja, da smo lahko pomagali še enemu invalidu – Ivanu Uranu, kateremu smo predali akumulatorski invalidski voziček,« je poudaril predsednik Kolar, ki svoje delo pri aktivu opravlja z izrednim veseljem in s požrtvovalnostjo.

Tudi v prihodnje bo tako. V trgovskih cen-

Ivan Uran ob Dragu Kolarju (levo) in Milanu Novaku (desno) je bil ob izročitvi vozička presrečen in nesrečen hkrati. Nesrečen, da ga je zdravje izdalo tako močno, da za gibanje potrebuje invalidski voziček, pa vendarle presrečen, da so mu dobri ljudje pomagali. Neskončno jim je hvaležen ter se zahvaljujem vsem in vsakemu posebej.

27 let je že invalidsko upokojen. Že zaposlil se ni zdrav, saj je imel težko otroštvo, zaznamovano tudi z bolezenskimi težavami. Prvo službo je dobil v Tovarni usnja v Šoštanju, nato v velenjskem premogovniku, kjer zaradi zdravstvenih omejitev ni mogel dolgo delati. Primernejša dela zase je našel v Gorenju, a vendarle polne delovne dobe tudi tukaj ni zmogetl.

trih bodo poskušali urediti še kakšen popust več za svoje člane, pomagali bodo tistim, ki bodo pomoč potrebovali. Za člane aktiva bodo v začetku junija organizirali izlet, nameravajo pa pripraviti tudi športno srečanje vodstev Aktiva invalidov, sindikata, Sveta delavcev, Rdečega križa. Sprejemajo tudi pobude svojih članov za športna srečanja.

Takole vidi položaj invalidov predsednik aktiva!

»V Skupini Premogovnik Velenje smo delovni invalidi lahko zadovoljni, ker imamo podporo sindikata, Sveta delavcev, uprav Premogovnika Velenje in HTZ Velenje.

Direktorja podjetij, dr. Milan Medved in dr. Vladimir Malenkovič, pomagata, če je treba, zastavita tudi svoje ime.

Zadeve so v našem podjetju sistematično urejene, če pa se pojavi problem, hitro najdemo rešitev. Prav zato je bil ustanovljen tudi REHA-tim, ki bdi nad življenjem in delom invalidov. Mnenje o dobrem počutju in pozitivnem delu v našem podjetju pa ponesemo tudi drugim, saj je po Sloveniji ogromno problemov v podjetjih, ni aktivov invalidov, niso zagotovljene vse pravice invalidov.

Dobro ime Premogovnika Velenje zlahka zasledimo tudi v medijih, na srečanjih v

okviru Zveze delovnih invalidov Slovenije pa je tudi vedno mogoče slišati, kako odlično podjetje je Premogovnik Velenje in z njim HTZ Velenje. Lahko delimo nasvete in pomagamo kolegom in kolegicam po Sloveniji.»

Še osnovno sporočilo predsednika Draga Kolarja vsem članom aktiva!

»Če kdo izmed naših članov občuti, da nekaj ni dobro in prav, če nastane kakšen nesporazum v delovnem okolju, ko invalid sam ne zmore narediti koraka naprej in re-

šiti zadeve, naj pokliče katerega od članov izvršilnega odbora. Moja interna številka je 66-08, GSM 041-634-833, lahko pa me pokličejo preprosto preko telefonske centrale, kjer sem vedno dosegljiv. Pokličite, pomagali bomo!« Dragica Marinšek

Aktiv invalidov obvešča svoje člane, da je začel na Hrvaškem veljati nov Zakon o turistični taksi, v katerem je določeno, da so plačila turistične takse oproščene samo osebe z invalidnostjo nad 70 odstotkov, kar dokažejo izključno z veljavno invalidsko izkaznico z dokazilom odstotka invalidnosti.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, območna organizacija Velenje,

VABI

ob 120-letnici praznovanja praznika dela
in 30-letnici praznovanja na njenem območju v petek, 1. maja, na

PRVOMAJSKO SREČANJE NA GRAŠKI GORI.

PROGRAM

11.00 – kulturni program, slavnostna govornica bo Lidija Jerkič, predsednica Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije (SKEI),
11.30 – polaganje cvetja k spomeniku Nošenje ranjencev,
12.30 – trim pohod z Graške Gore na Jesenjakov hrib,
11.30 do 17.00 – ples, družabne in športne igre, igral bo ansambel Sredenšek.

AVTOBUSNI PREVOZI

- Velenje od 8. ure vsakih 30 minut,
- Šoštanj ob 9. ure z avtobusne postaje,
- odhod avtobusov z Graške Gore od 15. do 17. ure.

Prvomajsko budnico nam bodo na območju upravnih enot Velenje in Mozirje zaigrali Pihalni orkester Premogovnik Velenje, Pihalni orkester Zarja Šoštanj in Godba na pihala Zgornje Savinjske doline. Ker bo 1. maja lepo vreme, prireditev ne bo odpovedana.

ČESTITAMO ZA PRVI MAJ, PRAZNIK DELA!

12 UR POHODOV NA GORO OLJKO

Društvo upokojencev Andraž vabi v soboto, **16. maja, od 7. do 19. ure na športno-družabno prireditev 12 ur pohodov na Goro Oljko.**

Relacija: Andraž – Dobrič – Gora Oljka – Dobrič – Andraž. Start je pri kapeli v Hotunjah. Dolžina enega pohoda po manj zahtevni in označeni poti je 6.303 metre, višinska razlika je 405 metrov. Štartnina je 5 €. Udeleženec prejme kontrolni karton, ki ga žigosa na kontrolnih točkah: Kreslin, Gora Oljka, gostilna Jug, kapela v Hotunjah. Na teh točkah bodo na voljo osvežilni napitki. Udeleženec, ki bo opravil vsaj dva vzpona, prejme spominsko majico. Za vse so pripravljena presenečenja in golaž na zaključni prireditvi, kjer bodo najboljši v posameznih kategorijah prejeli medalje.

Društva lahko prijavijo udeležence organizatorju pohoda Dragu Jamnikarju na telefon 031-663-569.

V primeru slabega vremena bo prireditev v soboto, 23. maja.

VOLILNA SKUPŠČINA DRUŠTVA ZA KADROVSKO DEJAVNOST VELENJE

31. marca se je v prostorih Muzeja premogovništva Slovenije, 157 m pod zemeljsko površino, sestala skupščina društva. Letos je bila volilna.

Poslanstva društva za kadrovske dejavnosti so povezovanje, izobraževanje, izmenjava dobre prakse strokovnjakov s področja ravnanja s človeškimi viri – torej zaposlenih na kadrovskem področju v organizacijah na širšem območju Šaleške doline.

Izvršilni odbor je gonilna sila društva. Delovanje društva v največji meri podpirajo Gorenje Velenje, Premogovnik Velenje, Era in OS Zavoda RS za zaposlovanje Velenje, od koder izhaja največje število članov društva. Društvo se povezuje v Zvezo društev za kadrovske dejavnosti Slovenije.

Po dvanajstih letih, kolikor časa je društvo vodila Božena Steiner iz Premogovnika Velenje, je vodenje te strokovne asociacije prevzel Jože Meh iz Gorenja. Zamenjala se je tudi več kot polovica članov Izvršilnega odbora društva. Z delom v njem so prenehali še Stanka Zver, Dagmar Vrtačnik, Branka Klavž in Franc Trebše. Člani so se predsednici in članom izvršilnega odbora zahvalili za dosedanje delo. Božena Steiner je za dolgoletno aktivno delo v društvu in za prispevek k razvoju kadrovske stroke konec lanskega leta prejela Srebrno plaketo Zveze društev za kadrovske dejavnosti Slovenije.

Nov Izvršilni odbor s štiriletnim mandatom pa poleg predsednika Meha sestajajo še mag. Irena Vodopivec in Katja Senica iz Gorenja, Sonja Kugonič iz Premogovnika Velenje, Lilijana Obradovič in Mateja Meh iz Erinega Humanopolisa, Matej Kadliček iz Trgotura ter Nada Vidmar in Marija Dermol iz OS Zavoda RS za zaposlovanje Velenje. Nadzorni odbor bo v naslednjem mandatu delal v sestavi: Božena Steiner, Stranka Zver in Dagmar Vrtačnik.

Člani in članice društva v muzejskem podzemlju

vljajo še mag. Irena Vodopivec in Katja Senica iz Gorenja, Sonja Kugonič iz Premogovnika Velenje, Lilijana Obradovič in Mateja Meh iz Erinega Humanopolisa, Matej Kadliček iz Trgotura ter Nada Vidmar in Marija Dermol iz OS Zavoda RS za zaposlovanje Velenje. Nadzorni odbor bo v naslednjem mandatu delal v sestavi: Božena Steiner, Stranka Zver in Dagmar Vrtačnik.

Pred skupščino sta prim. Janez Poles in psiholog Srdan Arzenšek predstavila vire stresa in tehnike za njegovo obvladovanje, Darinka Sovič Pečnik iz ZRSZ, Območne službe Velenje, pa je prikazala aktualne razmere na trgu dela na območju službe ter Ukrepe aktivne politike zaposlovanja za leto 2009 Zavoda RS za zaposlovanje.

Božena Steiner

PREMOGOVNIK VELENJE NA ZAPOSLOTIVNEM SEJMU

Zavod RS za zaposlovanje, Območna služba Velenje, in EURES Slovenija sta skupaj s partnerji organizirala Čezmejni zaposlitveni sejem, na katerem so delodajalci, med katerimi je s celotno Skupino tudi letos sodeloval Premogovnik Velenje, predstavili svojo ponudbo prostih delovnih mest, ostali udeleženci pa aktualne novosti na trgu delovne sile. Letos so na sejmu sodelovali tudi tuji de-

lodajalci in EURES svetovalci iz Avstrije. Med obiskovalci je bilo največ brezposelnih oseb, šolajoče mladine in drugih zainteresiranih kandidatov, ki iščejo nove priložnosti na trgu delovne sile ali si morda želijo zamenjati zaposlitev. Čezmejni zaposlitveni sejem je potekal **v četrtek, 23. aprila**, v Športni dvorani Slovenj Gradec.

Za udeležence sejma so bile zlasti zani-

mive informacije o podjetju in njegovi dejavnosti, prostih delovnih mestih in poklicih, ki jih podjetja potrebujejo sedaj in tudi v prihodnjih letih.

V okviru Čezmejnega zaposlitvenega sejma je potekala tudi okrogla miza, na kateri so bile med drugim predstavljene tuje izkušnje pri odzivanju na spremembe na trgu dela.

IZOBRAŽEVALNI CENTER – NAPOVEDNIK IZOBRAŽEVANJ V MAJU

Izobraževalna oblika	Ciljna skupina	Kraj izobraževanja	Datum
Trening javnega nastopanja	Sodelavci, ki nastopajo v javnosti	Vila Široko	7. 5., 14. 5.
Uvajalni seminar za pripravnike	Novi sodelavci	Zelena dvorana	4. 5., 5. 5.
Obnovitveni tečaj EX zaščite za rudarstvo in industrijo	Zaposleni v PV in HTZ	ŠCV – MIC	maj
Obnovitveni tečaj EX zaščite za svetilkarje	Zaposleni v HTZ OUTN	ŠCV – MIC	maj
Obnašanje vodij jamskih reševalnih ekip v izrednih razmerah	Vodje jamskih reševalnih ekip	Jamska učilnica	7. 5.
Zaključek šole poslovnih znanj s predstavitvijo projektov	Mladi sodelavci VII. stopnje izobrazbe Skupine PV	Zelena dvorana	9. 5.
Objava razpisa štipendij za šolsko leto 2009/10	Dijaki in študenti	Objava v internih in eksternih medijih	25. 5.

SVETOVNA NOVOST!

100% ZAŠČITA

PRED VIRUSI, BAKTERIJAMI IN TEŽKIMI KOVINAMI

AquaVallis
NANOČISTA VODA
www.aquavallis.si

PRODRA ŠTEVILKA
080 81 89

PREDNOSTI FILTRACIJSKIH SISTEMOV AQUAVALLIS:

- v celoti so izdelani iz reciklrnih materialov,
- za delovanje ne potrebujejo električne energije,
- varujejo nas pred virusi, bakterijami in težkimi kovinami,
- montažo, vzdrževanje in menjavo filtrov izvajajo usposobljeni strokovnjaki,
- uporabnik prihrani denar, čas in napor, ki ga je potreboval za nakup ustekleničene vode,
- vode ni potrebno prekuhavati, saj filtri dokazano delujejo tudi ob naravnih onesnaženjih,
- v vodi se ohranijo vsi minerali in rudnine.

NA DAN ZEMLJE SMO REKI LJUBLJANICO IN PAKO NAREDILI PITNI!

V Skupini Premogovnik Velenje si vsak dan prizadevamo za ohranitev in odgovorno ravnanje z vodnimi površinami v Sloveniji. Ker se zavedamo razsežnosti problematike pitne vode v prihodnosti, smo prebivalce in prebivalke mestnih občin Ljubljana in Velenje ob dnevu Zemlje spomnili na naravno bogastvo, ki vas odžaja, ohladi, pogreje in napolni z energijo – vodo.

Skupaj z našo povezano družbo HTZ Velenje smo 22. aprila med 9. in 15. uro v Velenju ob reki Paki na Trgu mladosti, v Ljubljani pa ob reki Ljubljanici z nanofiltracijskimi sistemi AquaVallis poskrbeli, da so se naključni mimoidoči odžejali kar z reko Pako oz. Ljubljanico. Ne verjamete? Več si preberite v naslednji številki Rudarja.

MOJE KORENINE SO NA ODKOPIH

Igor Klinc je inženir rudarstva in geotehnologije. Leta 1987 se je kot rudarski tehnik zaposlil v jami Škale. Od rudarja na odkopu je v nekaj letih napredoval do rudarskega nadzornika. Leta 1982 je bil premeščen v Klasirnico, ki pa je danes v nekdanji organizacijski obliki ni več. Tako spada v HTZ OUTN – rudarski del in je nadzornik uvoza in izvoza. Drugi štiriletni mandat je tudi sindikalni zaupnik in v drugem mandatu je ob tem še podpredsednik sindikata podjetja.

☛ **Česa iz svoje mladosti se najrajši spomnite?** Moja mladost je bila zelo lepa, brezskrbna. V vaškem okolju Pake pri Velenju, pod vznožjem Kozjaka smo otroci uživali kot ptički. Veliko smo se družili, preganjali po gozdu, kakšno ušpičili. Naša mladost ni bila bogata v materialnem smislu, v duhovnem pa prav gotovo.

☛ **Kakšen poklic ste si želeli pri desetih letih?** Premislil sem si vsakih 14 dni. Dobro pa se spominjam, da sem si v nekem obdobju zelo imenitno (in preveč idea-

lizirano) predstavljal poklic miličnika. Starejši brat je namreč prinesel domov brošure, ki so vabile v šolo za miličnike. A tudi ta ideja ni dolgo trajala.

☛ **Kaj delate sedaj in kako ste s svojim delom zadovoljni?** Čeprav sem sedaj že precej časa izven odkopnega dela jame, izven »prve bojne linije«, čutim, da so tam moje korenine. Ko srečam kolege, ki so me učili hoditi po jami, čutim, da sem doma med njimi. Zdaj je že 15 let moje delo nadzor uvoza in izvoza ter vzdrževanje separacije premoga. Naša delovna skupina vsak dan skrbi, da se

vsi sodelavci, ki delajo v jami, vsak dan pripeljejo vanjo in iz nje. Zato so redni pregledi opreme in strojev ter njihovo vzdrževanje naša vsakdanja naloga. To je zelo odgovorno delo, ki pa, seveda, kot takšno ni opazno, dokler vse v redu deluje. Bivši obrat Klasirnice – to pomenovanje med sodelavci ostaja – skrbi za vzdrževanje vseh ključnih postrojenj: izvoznega stroja, glavnega odvoza, ventilatorskih postaj, separacije premoga v Drobilnici in klasirnici Pesje. Če kar koli od tega obstane, lahko vsi ostanemo doma.

S svojim delom sem zadovoljen, kar ne pomeni, da bi kaj ne moglo biti bolje.

☛ **Kaj si pri svojem delu želite spremeniti?** Dolga leta sem se boril za to, da smo dobili višje plačilne razrede. Zavedamo se, da nismo izpostavljeni takšnim potencialnim nevarnostim kot rudarji na odkopih, delamo pa na višini, v jaških, z zahtevnimi strojnimi sklopi, ki zahtevajo veliko specifičnega znanja in izkušenj. Včasih pogrešam dvosmerno komunikacijo z vodji. Zagovarjam reklo, da več ljudi več ve. Ker sem vodja 20 sodelavcem tudi sam, se trudim, da jim prisluhnem.

☛ **Kakšno mesto ima pri vašem delu in v življenju nasploh varnost?** Pri delu je varnost vsakodnevna spremljevalka, zanjo pa moramo skrbeti sami. Tako za osebno varnost, varnost sodelavcev in vseh zaposlenih, ki jih prevažamo. V življenju pa srečujemo še mnogo več nevarnosti – že vsakodnevni prihod na delo z vozilom je statistično bolj nevaren kot delo v jami. Ena od pomembnih varnosti je tudi socialna varnost. To prepričanje me je tudi pripeljalo k delu pri sindikatu. Menim namreč, da je prav, da imajo delavci možnost povedati svoje mnenje o delovanju podjetja, opozarjati na problematična področja in prispevati k dobremu delu podjetja. Midva z ženo se glede socialne varnosti ne smeja pri- toževati.

☛ **Kako bi predstavili svoje podjetje v dveh stavkih?** Premogovnik Velenje je dobra družba, zelo napredna, z jasno vizijo in veliko socialno in varnostno noto. Humanizacija dela je glede na rudarsko stroko na svetovnem nivoju. Sem ponosen, da delam v tem podjetju.

☛ **Kaj zapolnjuje vaš prosti čas?** O, tega je pa veliko. Prosti čas namenjam družini in kopici hobijev. Med njimi so ukvarjanje z glasbo, s psi, konji. Doma imamo tri pse – jaz imam kavkaška ovčarja, skrbim pa tudi za hčerinega maltežana. Imamo dva konja za rekreativno ježo. Ko sta prišla k hiši, se mi je izpolnila dolgoletna želja. Pred leti sva z ženo kupila staro kmetijo, jo obnovila in potem se je na njej našel tudi prostor za konje.

☛ **Katero besedo bi pripisali sebi: smeh, počitek, denar? In zakaj?** Počitek je poleg rednega spanja le 15-minutni dremež na kavču. Denar je dobrodošel, a je za sproti. Torej je moja beseda vse- kakor smeh. Rad se pošalim, rad sem v dobri, veseli družbi.

☛ **Kaj v življenju hočete in česa nočete?** Hočem biti zdrav in da je zdrava moja družina. To se mi zdi najbolj pomembno. Nočem in ne maram neodkritosti, hinavščine. Včasih ju je preveč. Mnogi igrajo s čudnimi kartami.

Igor s svojima štirinožnima prijateljema (iz domačega albuma)

☛ **Kje bi živeli, če bi se vam izpolnile sanje?** So se mi že. Doma sem blizu svoje rojstne hiše in v tem kmečkem okolju sem si ustvaril prijeten dom. Ne hlepim po tujini, potovanjih. Rad sicer grem po svetu, a se vedno znova razveselim vrnitve in ugotovitve, kako je Slovenija lepa.

☛ **Kateri je vaš najljubši letni čas?** Vsi so po svoje zanimivi, imajo svoj čar. Pa vendar so poletja zdaj postala prevroča, tako da je skoraj boljša zima. Izbral bom pomlad, ki simbolizira novo življenje, dekleta slečejo zimska oblačila ...

☛ **Življenje sestoji iz tega, kar iz njega napravimo. Na kaj ste v svojem življenju najbolj ponosni?** Ponosen sem na družino – ženo in dve hčerki. Sem blazen med ženami, a sem hkrati pogosto v opoziciji. Nedavno smo praznovali polnoletnost starejše hčerke, mlajša zaključuje osnovno šolo. Ponosen sem na našo kmetijo, v katero smo vložili veliko dela, veliko dela pa nas tudi še čaka. Ponosen sem na Trio Klinc, naš ansambel, ki igra že osem let, v sedanji sestavi pa smo dobrih pet let. Našli smo se prijatelji s približno enako količino prostega časa, ki ga namenimo vajam in nastopom. Slednji so predvsem ob sobotah.

☛ **Katere so tri vaše dobre lastnosti?** Vsakdo sebe vidi drugače, kot ga oce- njuje okolica. Pa naj bo! Imam čut za ljudi, nisem brezbrizen, nisem brezosebno vpet v stroga pravila. Vsak človek ima določene težave, vsi imamo zasebna življenja, interese, zaznamujejo nas okoliščine. Trudim se ljudi razumeti, poslušati. Moja dobra lastnost je prav gotovo tudi to, da sem pogosto dobre volje in to v vsako skupino prinese sprostitve napetosti.

☛ **Kaj bi spremenili pri sebi?** Ja, včasih slišim pripombe. Sem netočen, zamujam, a imam vedno kakšen dober razlog za to!

☛ **Kateri moto vas spremlja skozi življenje?** V zadnjih letih sem uspel spoznati, da je življenje prekratko, da bi šlo kar tako mimo mene. Več časa si vzamem za stvari, v katerih uživam, jih imam rad. Včasih sem hitel: služba, delo doma, dopusta je bilo škoda za lenarjenje ... Potem sem spoznal, da otroci rastejo in nikoli več ne bodo majhni, dogodki so neponovljivi. Škoda, da bi življenje ušlo, nenazadnje nihče med nami nima garancije, da se bo tudi jutri zbudil.

Diana Janežič

HA DVA O (H_2O) IN NJENA PROBLEMATIKA (2. del)

V zelo kratkem času bo filtracija vode v novogradnjah standard pri zagotavljanju čiste, pitne vode. Zaradi dolžin vodovodnega sistema obstaja velika verjetnost, da bo zaradi okvar prišlo do vdora nečistoč v sistem. Zato je v primerih in stanjih, ko obstaja večja nevarnost, da pitna voda vsebuje mikroorganizme, dobro imeti učinkovit filtracijski sistem.

Voda vsebuje različne rudninske snovi, minerale. Največ je kalcija in magnezija. Količina njune vsebnosti se kaže v trdoti vode. Slabost trde vode je nalaganje vodnega kamna v cevovodnem sistemu, grelcih, hranilnikih ogrevalne vode, gospodinjskih aparatih ... To lahko povzroči večjo škodo in dodatne stroške za sanacijo poškodbe. Obloge v cevnem sistemu povzročajo tlačne, pretočne in toplotne izgube. Ogrevanje in razlike tlakov znotraj vodovodnega sistema pospešijo izločanje vodnega kamna.

IONSKA IZMENJAVA

Pri njej gre za mehčanje vode, kjer se pri prehodu skozi ionsko maso iz vode odvzemajo kalcijevi in magnezijevi ioni. Naprave delujejo popolnoma avtomatično, delovanje ureja krmiljenje. Običajno se namestijo na vходу v objekt ali pred posameznimi napravami, masažno banjo, savno ...

Prednosti/slabosti: drage in velike napra-

ve, zahtevajo vzdrževanje, dodajanje soli v rezervoar s slanico, ki služi za izpiranje ionske mase.

PROPORCIONALNI DOZIRNIK

Namenjen je nevtralizaciji vodnega kamna v grelnih napravah, plinskih pečeh, grelcih pralnih strojev. Naprava preprečuje izločanje vodnega kamna iz vode do temperature 70 do 80° C. Dozirnik deluje po principu proporcionalnega dodajanja sredstva za mikro mehčanje vode. Ustrezno zakonom o uporabi pri pitni vodi (velja za originalno sredstvo PS1).

Prednosti/slabosti: odlikujejo ga cena, kvalitetni materiali, ličnost, trpežnost, enostavno vzdrževanje. Proporcionalni dozirnik vgradimo tik pred napravo.

PERMANENTNI MAGNETI

So lahko pretočni ali prizmatični. Prvega vgradimo v vodovodni sistem ali sistem

za ogrevanje, drugega pa na cevi obeh sistemov. Od možnosti vgradnje je odvisna izbira tipa magneta. Učinek je popolnoma enak.

Prednosti/slabosti: do 65-odstotna učinkovitost, brez kemijskih sredstev, dodatna energija ni potrebna, majhnost, enostavnost pri vgradnji; učinek do 40 ur, preden se začne vodni kamen zopet formirati v prvotno obliko; potrebuje mehanski predfilter, filtracijskega reda 5 μ m ali manj z namenom zavarovanja magnetne naprave.

ELEKTROFOREZNO POLJE

Po postopku elektroforeze naprava spremeni strukturo vodnega kamna v tako obliko, da se ne more sprijeti med seboj in na površino. Ustvari se karbonska kislina, ki razgrajuje že nastalo oblogo vodnega kamna. Tako se na očiščeni cevi tvori zaščitni sloj, na katerega se vodni kamen ne more naložiti, hkrati pa preprečuje rjo.

Prednosti/slabosti: deluje na vseh vrstah cevi, dimenzij od 10 mm do 500 mm, naprava je v vodotesnem ohišju, enostavna za namestitev, kapaciteta obdelave vode za hišne sisteme je 1 m³/h do 5 m³/h, potrebuje električno napajanje, temperatura vode do 95° C. Vgradnjo te enote priporočamo takoj za mehansko filtracijo na glavni cevi.

MIKROBIOLOŠKA FILTRACIJA

Pitna voda ne sme vsebovati mikroorganizmov in parazitov, ki lahko predstavljajo nevarnost za zdravje ljudi. Bakteriološka preskušanja nam pokažejo obseg in stopnjo fekalne ali druge onesnaženosti pitne vode z mikroorganizmi.

Ugotavljanje ustreznosti pitne vode določamo s količino bakterij: **fekalne** (*Escherichia coli*, enterokoki), ki imajo izvor v človeških ali živalskih iztrebkih, in **indikatorske** (*Clostridium perfringens*

s sporami, koliformne bakterije). Viruse in parazite določamo v posebnih primerih, ob epidemiološki indikaciji, pri raziskavah.

KERAMIČNI FILTRSKI VLOŽKI

Ti vložki so bili prva možnost za boj proti mikroorganizmom. Mikroorganizmi so velikosti 0,5 μm in manjši, zato za zadrževanje potrebujemo material, ki ima pore, velike 0,5 μm in manj. Treba je upoštevati, da lahko mikroorganizmi zaradi celične zgradbe uidejo skozi odprtine. V kolikor se zaradi strukture materiala ne morejo fizično zagostiti v votlinicah filtra, lahko pričakujemo ne-učinkovito filtracijo. Z zmanjševanjem premera luknjic v materialu pride do porasta upora medija, torej vode, skozi material. Na eni strani tlak naraste, na drugi se zmanjša pretok. To pa glede na ohranjanje energije ni sprejemljivo. Takšno slabost imajo keramični filtri, za katere potrebujemo visoke tlake za filtracijo.

REVERZNA OSMOZA

Reverzna osmoza je naprava, s katero z membranami in s filtri vodo očistimo virusov, bakterij in drugih onesnaževalcev. Zadnja stopnja reverzne osmoze je navadno UV žarnica, ki vodo sterilizira. Težava pa je, da »mrtve« snovi ostanejo v vodi, ki jo popijemo. Standardne naprave tvorijo tri enote: filter za nečistoče na začetku sistema, aktivni ogljeni filter in membrano za povratno osmozo.

Prednosti/slabosti: naprave so velike in drage, zahtevne za vzdrževanje, dobimo odpadno vodo – neekonomičnost, mali pretoki in tlaki, potrebujemo dodatno pipico.

MIKROBIOLOŠKI FILTRSKI VLOŽKI

Večina membranskih in tudi vlaknenih, globinskih filtrov ločuje delce po sistemu sejanja, prestrežanja. Elektropozitivni filter pretežno uporablja absorpcijo (elektroadhezija).

Nanomaterial na osnovnem materialu povzroči ob toku vode skozenj pozitivno naelektreno območje, ki virtualno zmanjša velikost por med vlakni na okoli 0,2 μm . Osnovno vlakno ostaja na svojem mestu, le elektrostatično polje kreira območje, skozi katerega negativno naelektreni delci v vodi ne morejo. Ti delci so mikroorganizmi, virusi, bakterije in težke kovine. Po podatkih testov akreditiranih laboratorijev so takšni filtri vložki do 99,9-odstotno učinkoviti pri odstranjevanju navedenih snovi.

Vlaknene filtre z visoko učinkovitostjo

odstranjevanja delcev in visoko odpornostjo na umazanijo, ki so elektropozitivni in z visokimi pretoki, je veliko težje izdelati kot običajne filterske vložke.

Finančni vložek v proizvodni proces teh materialov je zelo velik, zato so ti filterski vložki dražji od ostalih. Načeloma teh filtrov ne vgrajujemo na glavno vodovodno cev, saj ni ekonomično filtrirati celotne količine vode, to je tudi tiste, ki jo uporabljamo za pranje in umivanje. Razvoj pa teče v smeri, da bi lahko zaradi dobrih pretočnih lastnosti te filtre uporabili tudi za celotno hišo.

CENA IN FILTRACIJSKA UČINKOVITOST

To je izziv. Kako je lahko izdelek z višjo ceno alternativa cenejšim izdelkom, ki pa vendarle zagotavlja druge vrednote, kot so daljše življenje, boljša izvedba ali večja zanesljivost?

V vodni filtraciji izdelke ovrednotijo zmogljivosti o pretoku, dimenzijah, padcu tlaka, kapaciteti filtriranja, absolutni oceni zmogljivosti itd. Klasične vrste filtrov lahko štejemo za blago, kjer so poskusi izboljšav njihovih učinkovitosti omejeni, saj ta tehnologija prinese manjše posamezne napredke – če jih sploh. Elektropozitivni filtri ponujajo večjo strokovno korist, pridobljeno iz ugodnosti:

- zelo učinkovito nižanje stroškov pri procesih in opremi,
- varovanje reverzne osmoze, ozonskih ali UV dezinfekcijskih sistemov,
- varovanje majhnih odprtin, šob, črpalk, vodnega rezanja,
- zmogljivost zadrževanja umazanije, ki je lahko več stokrat večja od običajnih filtrov,
- manj zamenjav elementov,

- nižji stroški vzdrževanja,
- manj izpadov vodnih sistemov,
- nižji padec tlaka,
- manj energije, porabljene za prisilo tekočine skozi filtrirni medij,
- manjša obraba in trganje drugih sestavnih delov sistema,
- zmanjšani operativni stroški,
- ni odpadne vode,
- ni odlaganja nevarnih odpadkov,
- učinkovito odstranjevanje vseh virusov, bakterij, težkih kovin.

Prednosti/slabosti: zmanjšujejo motnost, zadržijo viruse in bakterije, težke kovine, koloide, zadržijo delce, velikosti 0,2 μm , imajo majhen padec tlaka 0,1 bara, pretok do 35 l/min; cena je večja od cene klasičnega filterskega vložka.

ORGANOLEPTIČNA OBDELAVA

Filterski vložki, ki so namenjeni odpravljanju slabega okusa in vonja vode, so izdelani iz kokosovega ali bambusovega aktivnega oglja. Vsi filterski vložki z aktivnim ogljem potrebujejo reakcijski čas. Daljši kot je, boljša je absorpcija. Prednost imajo tisti filterski vložki, ki imajo najmanjša zrnca aktivnega oglja. Ti imajo večjo filtracijsko površino in s tem možnost večje absorpcije, hkrati pa to omogoča večji pretok vode skozi filtrirni sloj.

Prednosti/slabosti: zagotavljajo odstranjevanje svinca in cist, popravljajo okus klora in zmanjšujejo slab vonj, so izdelani iz ogljikove kokosove lupine, ki zagotavlja odlično kemijsko absorpcijo; nekontrolirana rast bakterij, uporaba antibakterijskih elementov.

ZA KONEC

Ni vode, ki bi bila idealno pripravljena in tudi pri distribucijskih sistemih ni najboljše. Pri vodi so največje težave z mehanskimi delci, mikroorganizmi, vodnim kamnom, s težkimi kovinami, z okusom in vonjem. Za odpravljanje teh težav sem v grobem predstavil rešitve.

V Sloveniji so podjetja, ki celotno rešujejo problematiko pitne vode. Pri njih ne boste izdelka samo kupili, temveč boste dobili v paketu vso strokovno pomoč pri snovanju filtracijske rešitve, vgradnje in vzdrževanja.

V ne tako daljni prihodnosti bo treba vložiti veliko energije za pripravo pitne vode. Z okoljskega vidika ni nepomembno, da porabimo 2 litra vode za izdelavo ene plastenke za polnjenje vode. Pri enostavnem izračunu dnevnih potreb po vodi in upoštevanju vrednosti ustekleničene vode prinese investicija v filtracijski sistem na letnem nivoju znaten prihranek.

Alen Žolgar

OBNOVA OBJEKTA NA KIDRIČEVI 57 SE JE ZAČELA

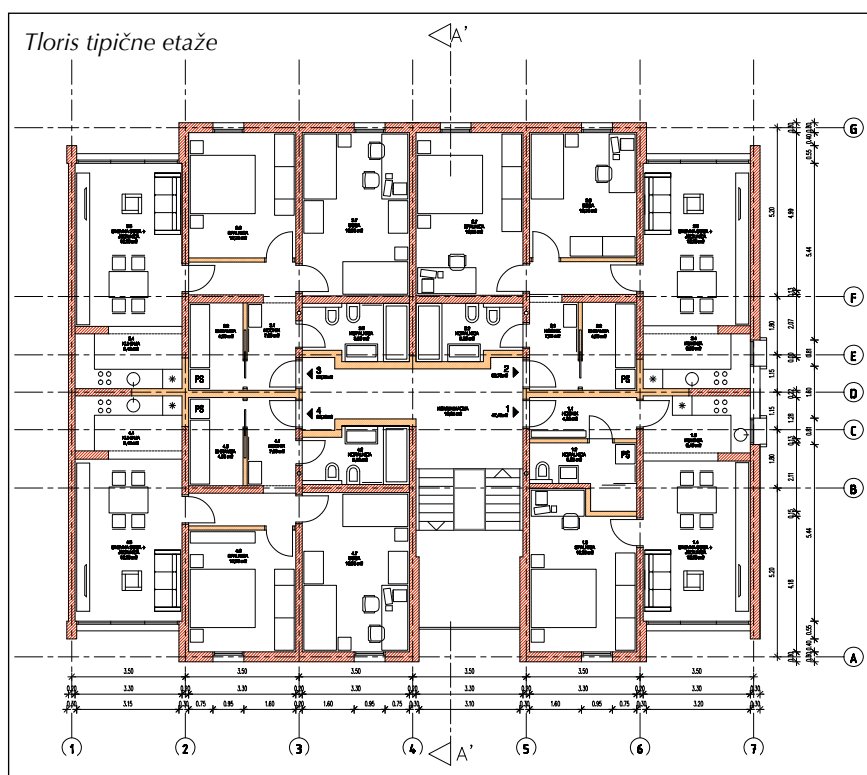
Skladno z napovedjo je družba PV Invest pričela z obnovitvenimi deli na objektu Kidričeva 57 A v Velenju. V aprilu podpisana pogodba zavezuje izvajalca, da z deli prične takoj in jih konča v 100 koledarskih dneh, kar pomeni, da bodo stanovanja vseljiva najkasneje v septembru tega leta.

V sklopu obnove bo pridobljenih 20 praktično novih stanovanj, sodobne tlorisne zasnove, in sicer petnajst 2,5-sobnih stanovanj s površino 69,70 m² ter pet 2-sobnih stanovanj s površino 47,45 m². Stanovanja bodo opremljena z ločenimi komunalnimi števci, v celoti pa bo obnovljena tudi fasada objekta, ki bo dodatno toplotno izolirana.

Stanovanja so namenjena izključno prodaji. Prednostno pravico nakupa bodo imeli interesi, uvrščeni na prioritetno listo prosilcev za stanovanja v Skupini Premogovnik Velenje. Vsi ti bodo na domači naslov prejeli ponudbo za odkup s priloženim tlorisom tipične etaže, ceno in nadaljnjimi navodili.

Med izvajanjem del je pričakovati tudi kakšno nevšečnost za stanovalce v tem objektu in za te nevšečnosti se jim že sedaj opravičujemo. Prosimo jih za strpnost, mi pa se bomo skupaj z izvajalcem trudili, da bo težav čim manj in da bodo kar najhitreje odpravljene.

Srečko Gračner, PV Invest, d. o. o.

**STE ŽE POISKALI
NAJ SODELAVKO,
NAJ SODELAVCA,
NAJ DELOVNO
SKUPINO?**

PRIJAVE ZBIRAMO DO 31. MAJA.

PV INVEST
POSREDOVANJE V PROMETU NEPOKRETNOSTI

KOLESARSKO SPREHAJALNE POTI

KOLESARSKO SPREHAJALNE POTI SO NAMENJENE PEŠCEM IN KOLESARJEM. ŽELIMO VAM PRIJETNO DRUŽENJE Z NARAVO!

POTI UPORABLJATE NA LASTNO ODGOVORNOST!

VOŽNJA Z MOTORNI MI VOZILI JE STROGO PREPOVEDANA!

NAHAJATE SE TUKAJ

Mala tekaška pot okoli Škalskega jezera - 2300 m

Velika tekaška pot okoli Škalskega jezera - 3700 m

Kolesarska pot okoli Velenjskega jezera - 7500 m

Pot od Škalskega jezera do Bele dvorane in nazaj - 3340 m

Pot od mostu, do ribiške kočice Šoštanj - 2800 m

RGP V REKORDNEM ČASU UREDIL NOVO POT

V Premogovniku Velenje smo v začetku letošnjega leta zaradi premikov terena sprejeli odločitev o zapori dela kolesarsko-sprehajalne poti in obljubili, da bomo pričeli z izgradnjo nove trase takoj, ko bodo vremenske razmere to dopuščale.

Z deli je podjetje RGP pričelo v marcu. Časovni termin izvedbe del je po pogodbi obsegal 25 dni, RGP je dela končal v 16 dneh. V začetku aprila je bila nova kolesarsko-sprehajalna pot že predana v uporabo.

Kot je pojasnil vodja projekta **Alojz Hrgeta** iz RGP, je nova trasa glede na prejšnjo lokacijo postavljena bolj proti zahodu nasipa med Velenjskim in Šoštanjskim jezerom. »Celotna dolžina na novo izdelane poti znaša 1.890 metrov in se priključi na prejšnjo kolesarsko-sprehajalno stezo, ki zaključuje krog okoli Velenjskega jezera. Za izdelavo novega dela poti smo porabili 880 ur dela, ki je obsegalo predvsem postavitev ograje ob stari stezi na novo lokacijo, postavitev novih železnih vertikalnih stebričkov, sečnjo dreves, postavitev prometnih in drugih znakov ter ureditev nove poti.

Opravljenih je bilo 140 ur dela z delovnimi stroji. Z buldožerjem smo odrinili tanek sloj odkrivke, sledila sta utrjevanje nasute podlage z valjanjem in nasipanje

tampona na pripravljeno lokacijo. Za popis smo porabili 1.200 m³ tampona, pripeljanega iz kamnoloma Paka. Za ograjo je bilo vgrajenih 10.787 kilogramov vertikalnih nosilnih palic. Postavljenih je bilo 3.300 metrov ograje.

Upamo, da bo uporaba nove kolesarsko-sprehajalne poti med prebivalci Šaleške doline zaživela v polnem zamahu v lepih pomladnih dneh.

Vse uporabnike nove poti obveščamo, da je del poti, ki meji na področje sanacije ugreznin in na njem potekajo sanacijska dela, zaradi varnosti kolesarjev in sprehajalcev varovan z žično ograjo in ustreznimi označbami.

Hkrati jih opozarjamo, da je gibanje izven označene trase kolesarsko-sprehajalne poti prepovedano ter da je kolesarsko-sprehajalna pot okoli Velenjskega jezera namenjena izključno kolesarjem rekreativcem, tekačem in sprehajalcem. Zato pozivamo vse druge, da upoštevajo prometno signalizacijo in ne koristijo poti za druge namene.

IZVIRNO OKOLJE ZA PRAZNOVANJE, POSLOVNO SREČANJE

MUZEJ
PREMOGOVNIŠTVA
SLOVENIJE

Muzej premogovništva Slovenije je bil odprt ob rudarskem prazniku 3. julija 1999. Letos bo torej praznoval 10 let delovanja in zaposleni v muzeju se na praznovanje skrbno pripravljajo.

Stojan Špegel, ki je vodenje muzeja prevzel lansko jesen, je v tem času uvedel v muzej veliko sprememb, novosti in popestritev. Poleg tega, da je poskrbel za nekatere tehnične in organizacijske spremembe ter izvedel projekt prenove in obogatitve muzejske zbirke, je delovanje muzeja poživil s številnimi prireditvami, z dodatno ponudbo. Za rojstni dan bo muzej dobil tudi novo celostno grafično podobo.

Muzej si je lani ogledalo 25.741 obiskovalcev, v devetih letih delovanja pa 265.881. »To je zelo dobro število v primerjavi z muzeji z mnogo daljšo tradicijo in muzeji v prestolnici,« ocenjuje **Stojan Špegel**, a tudi ugotavlja: »Raziskava trga je pokazala bele lise v nekaterih predelih Slovenije in med nekaterimi ciljnimi skupinami. Tja so sedaj usmerjene naše marketinške akcije, to so objave v specializiranih revijah, pojavljanje v radijskih in televizijskih oddajah, dopisi šolam, društvom. S tem namenom smo uvedli tudi daljši delovni čas prvi četrtek v mesecu ter pripravili nov cenik s ponudbo družinske vstopnice, skupne vstopnice za obisk našega muzeja in Muzeja na Velenjskem gradu, vstopnice kot poslovno darilo in podobno.

Med našimi obiskovalci je 51 odstotkov skupin šolarjev in tej ciljni skupini moramo ponuditi še posebej zanimive razstave ali načine predstavitev. Enega takšnih pripravljamo v kopalnici še to pomlad. V muzeju so sicer na ogled stalne zbirke pod zemljo in v razstavnih prostorih na površini, ob tem pa se trudimo, da se v razstavišču Barbara vsak mesec menjajo razstavljalci. Na eni strani postavljamo razstave umetniških del, na drugi pa tehničnih dosežkov, eksponatov, povezanih s premogovništvom. V ta sklop spada razstava nadzorniških palic, ki bo na ogled pred dnevom rudarjev. Te razstave nastajajo v sodelovanju s Tehni-

Vodiči so vsak dan v muzejski jami. Za osveževanje znanja pa se občasno podajo tudi v pravo jamo in delavnice. Posnetek je nastal februarja v delavnici Remonta HTZ Velenje.

škim muzejem Slovenije in slovenskimi rudarskimi muzeji.

Za dodatno ponudbo smo v podzemlju uredili Bergmandelčev salon, ki je namenjen praznovanju rojstnih dni, predstavitev, sestankom, zlatim porokam, pogostitvam. Za predstavitev, srečanja imamo na površini učilnico za 60 udeležencev ter osrednji prostor v prezivnici, ki sprejme okoli 150 obiskovalcev in je bil že nekajkrat odlična lokacija za glasbene in druge tematske prireditve.

Zadovoljni smo tudi, da se v muzejski trgovini povečuje prodaja spominkov. Sedanji ponudbi dodajamo nove spominke – knjige, minerale, čipke, makete ...

Prenovili smo kavarno, obnovili audiovizualne pripomočke v jami in na površini, nabavili televizor, projektor, pripomočke za izvajanje predavanj.

Muzej promoviramo tudi v smislu, da je muzejsko okolje izvirno mesto za srečanja s prijatelji, sorodniki ali poslovnimi partnerji in mu da poseben čar,« našteva Stojan, ki se z osmimi vodiči in dvema sodelavkama v sprejemnici in muzejski trgovini trudi, da bi bil obisk muzeja nepozabno doživetje.

MUZEJ NAVDIHUJE

Stojan Špegel, tudi predsednik Odbora za kulturo, pesnik in slikar, zadnjega pol leta v službenem in prostem času bolj kot ne živi le za muzej. Ob tem pa je še študent 3. letnika Visoke šole za risanje in slikanje v Ljubljani. »Šola mi »krade« čas, a je zelo koristna. Tam pridobivam znanje za svoje likovno ustvarjanje, mnoga znanja pa bom uporabil tudi pri vodenju muzeja. Tako se, na primer,

učimo o vrednotenju slikarstva in zgodovinskih vidikih posameznih obdobj, kar je vplivalo na splošni razvoj človeka, znanosti.

Muzej promoviramo s sloganom »Ogled muzeja je doživetje«. Tudi meni je še vedno doživetje, čeprav ga že dobro poznam. Privlači me, daje mi občutek, da je naš muzej nekaj posebnega.

Ljudje ponavadi katerikoli muzej obiščejo enkrat, potem pa se ne vračajo. Rad bi, da bi v naš muzej ljudje prišli večkrat, na ogled zbirk ali na prireditve, in s seboj pripeljali prijatelje, otroke,« pa je Stojanovo vabilo vsem, ki si velenjskega podzemlja še niste ogledali.

Diana Janežič

V soboto, 14. marca, so v muzeju prvič praznovali otroci. Skupaj s slavljenko, sedemletno Vito Burič, čepi spredaj, se je poveselilo 14 otrok. Otroci so se v velikem pričakovanju spustili v podzemlje, tam pa doživeli veliko presenečenj. Vodič jim je opisal, kako so včasih v jami delali tudi otroci, spoznali so pesnika Antona Aškercja in veselo praznovali ob torti.

KONEC SMUČARSKÉ SEZONE NA GOLTEH

Po velikonočnih praznikih so tudi na Golteh kot na večini slovenskih smučišč sklenili letošnjo smučarsko sezono. V njej so v 130 dneh zabeležili obisk okoli 70.000 smučarjev, kar je približno toliko kot lani, a manj, kot so načrtovali. Na Golteh je med prazniki sicer še bilo nekaj snega, vendar pa je bilo zanimanje smučarjev za smuko premajhno, da bi bilo obratovanje naprav ekonomično. Z zimskim obiskom na Golteh so zadovoljni tudi lastniki, družba PV Invest. Letos so povečali kakovost ponudbe in urejenost smučišča, še vedno pa nista zadovoljivo urejeni dostopnost in infrastruktura.

Na Golteh so sredi aprila pričakovali gradbeno dovoljenje za prenovu hotela. Zanj računajo tudi na nepovratna sredstva, in sicer bi radi z razpisi zagotovili četrtno od 9-milijonske naložbe.

Turistično rekreacijski center Golte se je odlično odrezal na mednarodnem ocenjevanju o urejenosti smučarskih prog. Več kot 220 anonimnih smučarskih

ocenjevalcev v okviru projekta Skiarea test pod lupo vzame več kot 25 smučišč v Avstriji, Švici, Italiji, Nemčiji, Franciji in Sloveniji. Projektu, ki poteka že 16 let, so se v zimski sezoni 2008/09 pridružili tudi na Golteh. Golte so si po informacijah organizatorja prislužile naziv »Zmagovalec testa 08/09 v kategoriji urejenosti prog.«

Po besedah direktorja Ernesta Kovača so se za mednarodno ocenjevanje kakovostne turistične ponudbe v različnih kategorijah odločili, da se uvrstijo na zemljevid najboljših smučišč v Evropi. Razglasitev najboljših v posameznih kategorijah bo konec aprila v Innsbrucku, ko bo znano tudi več podrobnosti o udeležencih in doseženih točkah najboljših uvrščenih v posameznih kategorijah tekmovalstva.

Poletna sezona se bo na Golteh začela 27. junija, v začetku maja pa pripravljajo skupno akcijo s parkom cvetja v Mozirju.

Pistengütesiegel
Seal of approval for slopes
Sigillo di qualità per piste
INTERNATIONAL

WIR TESTEN DIE BESTEN!
 WE TEST THE BEST!
 NOI ESAMINIAMO I MIGLIORI!!

www.skiareatest.com
info@skiareatest.com

sponsored by:

OPTIMIZEM IN BARVE MILANA ROŽMARINA

Do 15. maja bodo v razstavišču Barbara (upravna zgradba Premogovnika Velenje in črna garderoba Muzeja premogovništva Slovenije) na ogled akrili Milana Rožmarina.

Milan Rožmarin se z likovnim ustvarjanjem ukvarja že več kot 45 let. Diplomiral je na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, na oddelku za fiziko in matematiko, Univerze v Ljubljani. Zaposlen je v Institutu Jožef Stefan, kjer je poleg službenih obveznosti tudi galerist.

Kot je o njem povedala likovna kritičarka **Tatjana Pregl Kobe**, je pri odločanju za poklic nihal med študijem fizike in likovno akademijo. Odločil se je s pomočjo metanja kovanca, a vendarle povsem pragmatično: s »fiziko« se preživlja, z umetniškim ustvarjanjem si polni baterije.

»Sporočila razstavljenih slik so radost, optimizem, veselje do življenja. Slike Milana Rožmarina so bile pred 45. leti zelo realistične – pokrajine, portreti, tihožitja. Danes so njegova dela čista, prava abstrakcija. Razvil in dopolnil je povsem samosvojo likovno izpoved, pri kateri dajejo ustvarjalnosti pravo moč šele notranja nujnost, slikarjeva nebrzdana energija in njegova likovna domišljija.

Likovno ustvarjanje gradi na barvitosti, zato je razvil svoj odnos do barve. Barvo pojmuje kot materijo, ki nosi estetska sporočila že sama po sebi, kot sončni namaz ali kot skrivnostno mešanico, ki je podobna pojavom v naravi, hkrati pa se od njih razlikuje, saj vzpostavlja nov in drugačen svet. Slika torej preprosto viden svet, nabit z nebrzdano ustvarjalno energijo, v bistvu prvinsko enostaven in hkrati rafinirano zapleten – v zadnjih velikih slikah že skoraj monumentalen.«

Odpri razstave so se poleg zaposlenih v upravni zgradbi udeležili tudi dijaki Poklicne in tehniške šole za storitvene dejavnosti Šolskega centra Velenje, uvod pa je s svojim nastopom naredil kitarist Urban Meža, dijak Umetniške gimnazije Velenje.

Razstavo je odprl pomočnik direktorja **Ludvik Golob**. Poudaril je, da je Premogovnik Velenje družbeno odgovorno podjetje, ki mu ni vseeno, kaj se dogaja v njegovi bližnji in širši okolici: »Spremljamo razvoj mladih, zato smo jim v okviru razpisa podelili posebne štipen-

Tatjana Pregl Kobe se je ob odprtju razstave pogovarjala z Milanom Rožmarinom (zgoraj), njegova razstavljena dela pa so si tokrat ogledali tudi dijaki poklicne in tehniške šole za storitvene dejavnosti ŠCV (spodaj).

dije, spremljamo delo na inovativnem, razvojnem, športnem in kulturnem področju. Slike, ki nas bodo tokrat pozdravljale ob našem prihodu na delo in od-

hodu domov, naj nam s svojo barvitostjo vlivajo optimizem in energijo za boljše delo in življenje.«
Diana Janežič

MLADI GODBENIKI IN ŠALEŠKI ŠTUDENTSKI OKTET

V programu 3. koncerta abonmaja Pihalnega orkestra Premogovnik Velenje so se 26. marca ob 19.30 v veliki dvorani Glasbene šole Frana Koruna Koželjskega predstavili člani Pihalnega orkestra Glasbene šole pod vodstvom mag. Matjaža Emeršiča. Kot solist je na ksilofonu nastopil njihov član Tilen Šlogar, v goste pa so povabili Šaleški študentski oktet.

Našteti nastopajoči bi, seveda, morali biti zvezde večera, vendar jim je nekoliko pozornosti ukradel povezovalac programa Uroš Kuzman, tudi član ŠŠO. V izvirnem slogu je med posameznimi skladbami odkritosrčno izpovedoval svoje spoznavanje z različnimi glasbenimi zvrstmi in instrumenti, zorenje od učenca do študenta ter težave in nesporezume s starši ob svojih glasbenih poskusih.

Ob njegovem suverenem nastopu, s katerim je nasmejal in v dobro voljo spravil občinstvo, pa so tudi glasbeniki in pevci izrabili svoje minute in z nastopi navdušili polno dvorano.

Program je bil mladostno naravnán, saj

se je na pihalih, trobilih in tolkalih predstavil podmladek starejših velenjskih godbenikov, od katerih nekateri občasno že nastopajo v »velikem« orkestru. Šolsko leto 2008/09 so pričeli s prenovljeno ekipo, ki je izšla iz Mlajšega pihalnega orkestra Glasbene šole. Komaj bi verjeli, da so za koncert vadili le tri mesece. Zveneli so dobro, polni žara in želje po nastopanju.

Tudi njihov član Tilen Šlogar je odlično zazvenel s ksilofonom in požel bučno ploskanje.

Nastop Šaleškega študentskega okteta je težko opisati z besedami. Tisti, ki so pevce že kdaj poslušali, bodo to razumeli. Vsak njihov nastop je doživetje, vedno

so izvirni, odlični, samosvoji s priredbami pesmi, ki so popularne in jih slišimo v drugačnih izvedbah. Tudi težave prvega tenorista, ki ga je izdal glas, je občinstvo sprejelo z razumevanjem. Oktet je lani doživel menjavo članov, vendar to ni slabo vplivalo na negovo priljubljenost in kakovost.

Zadnji koncert letošnjega abonmaja bo tradicionalni pomladanski koncert Pihalnega orkestra Premogovnik Velenje v sredo, 20. maja, ob 19.30 v veliki dvorani Glasbene šole Frana Koruna Koželjskega.

Diana Janežič

RAZNOLIKE JAME V ANDI (3. DEL)

Naš naslednji cilj je polotok Anda, kjer bomo raziskovali jame naslednjih pet dni. Najprej nas čaka sprejem pri predstavnikih občine. Od župana dobimo pisno dovoljenje za opravljanje našega dela na njihovem območju.

Sicer že imamo dovoljenje Zavoda za varstvo narave v Tagbilaranu in velja za cel otok, a v Andi doslej lokalna oblast našim odpravam ni bila preveč naklonjena. Zato je njihovo dovoljenje za nas izjemnega pomena, saj bomo prvi tujci, ki jim bo omogočeno raziskovanje na tem območju.

BREZ UDOBJA, PREHLAD IN ŠE PETELINI

Hiša, v kateri bomo bivali pet dni, ne priča o udobju. Je stara, brez primernih sanitarij in tuša. Ima pa eno prednost – je namreč izjemno poceni. Najemnina za pet dni je borih 50 €. Očitno so z višino najemnine zadovoljni tudi lastniki hiše, kajti 50 € pomeni skoraj polovico povprečne mesečne plače na Boholu.

Naša dosedanja izdatna izpostavljenost klimatskim napravam in ventilatorjem terja prvi davek. Morda se bere čudno, a pri več kot 30°C se prehladim. Počutim se grozno in nisem sposoben za nobeno delo, zato ostanem popoldan v hiši, medtem ko ostali člani ekipe odidejo na prvo raziskovanje po polotoku.

Pričakovanja so velika, saj na prvi in drugi odpravi raziskovalne ekipe na to območje niso smele. Tudi tukaj raziskujemo jame v spremstvu enega ali več vodičev. Raziskovalna ekipa razišče nekaj vodnih jam v priobalnem pasu. Vse jame so podobnega nastanka, in sicer so nastale zaradi udrtega stropa. Jame so praviloma povezane z morjem, ki je nedaleč stran. Pri tem je zanimivo, da voda v jamah ni slana, saj meteorska voda napaja podtalnico in preprečuje mešanje z morsko vodo.

Zvečer imam vročino pa še grlo me boli. Zato grem po večerji spat. Z ulice se sliši bučno razgrajanje, a zaspim in spim celo noč kot ubit. Naslednje jutro vstanem ves zlomljen. Zaradi trdega ležišča me boli hrbet, a se sicer počutim nekoliko bolje. Vendar raje ostanem v hiši. Ostali člani ekipe se odpravijo na teren novim dogodivščinam naproti. Dan preživim v samoti, čas pa si krajšam z risanjem načrtov jam ter izpolnjevanjem zapisnikov o jamah.

Proti večeru se ekipa vrne s terena. Fantje in dekle so videti utrujeni, a kljub

temu dobre volje, kar pomeni, da je bilo ta dan delo na terenu uspešno.

Večerjo nam pripravi najeti kuhar. Za prvič se kar dobro izkaže. Poleg pečenih rib je na mizi tudi tokrat riž. Kuhani riž na Filipinih nadevajo na krožnike v velikih kupih. Je sestavni del vsakega obroka, kot se za deželo riža spodobi. Poleg riža običajno servirajo tudi sojino omako z dodatki doma vzgojenega čilija, kar okus in videz riža bistveno izboljša.

Druga noč v Andi je zame precej mučna. Pravega spanja skorajda ni. Na postelji, če jo sploh lahko tako imenujem, ni drugega kot armaflex. Ležišče je trdo, mene pa še od prejšnje noči vse boli, zato mi nikakor ne uspe zaspati. Sredi noči vendarle zaspim, a ne za dolgo, saj me proti jutru prebudi glasno kikirikanje okoliških petelinov.

Zaradi petja petelinov smo imeli predčasnno bujenje tudi na otoku Pamilacanu, a tako je menda povsod, saj je petelin simbol Filipinov. Na podeželju praktično ni hiše, ki ne bi imela vsaj enega. Petelinji boji so posebna vrsta zabave in zaslužka filipinskega prebivalstva. Ob teh bojih se sklepajo male in tudi velike stave, kjer nekateri dobijo, drugi zgubijo denar. Običajno poraženi petelin obleži mrtev in je le še za v lonec.

STIKANJE PO JAMAH

Pred nami je nov raziskovalni dan v Andi. Predstavnik za razvoj turizma oziroma občine nas spremljata od jame do jame. Ob tem spoznamo tudi jamo, ki to pravzaprav ni več, saj jo je povsem nadomestil beton. Prebivalci so jo namreč uredili kot svetišče Marije s kapelico in z njenim kipcem. Tu imajo vsako leto v oktobru tudi krajevno zabavo.

Sicer pa ta dan raziščemo dve zelo zanimivi in kapniško nadvse bogati jami. Prva se nahaja na posestvu, čigar lastnika sta filipinsko-nemški zakonski par. Ženo spoznamo prvi dan bivanja v Andi in je kapetanka – predsednica Barangaya (krajevne skupnosti). Vhod v jamo, imenovano Florence cave, so zaščitili z betonskim pokrovom. Spust vanjo je preprost, bolj problematičen pa je povratek, saj je izhod zelo ozek in dobra dva metra od tal, tako da se ni mogoče prepro-

sto potegniti ven. Jama ima izjemno lepe in barvite kapnike najrazličnejših oblik in dimenzij. Veliko je v njej heliktitov, kar pomeni, da obstaja preprih.

Druga jama se imenuje Balita cave. Po prihodu in ogledu vhodnega dela jame z udrtim stropom ni kazalo na kaj posebnega. Ko se splazimo skozi ozek prehod na drugo stran, pa se nenadoma odpre čudovit pogled na prostoren in z vodo obdan rov, kateremu ni videti konca. Pravo podzemno jezero s kristalno čisto vodo nas kar potegne vase, da zaplavamo. Ob tem tudi ugotovimo, da je voda na sredi globoka nekaj metrov.

Po 32 metrih vodne površine nas ustavi sifon. Jamo izmerimo in narišemo načrt. Andrej medtem pogleda še v rov nad vodo in ugotovi, da se ta nadaljuje. Po prodiranju po njem, vzporedno z vodnim rovom, pridemo do naslednjega jezera, ki je s potopljenim vodnim rovom povezano s prvim. Žal se tudi ta konča s sifonom, ki vodi do morja.

Četrti dan v Andi ostane v bazi Darko. Ker je Gil službeno na Cebuju in nam njegove prevozniške usluge do sobote niso na voljo, nas iz zadrege reši kar župan Ande, ki nam odobri terenca z voznikom. Ta dan raziščemo pet jam. Raziskovalno območje se nahaja v priobalnem pasu zahodno od mesta. Najprej se odpeljemo do večje udornice. Tam v bližini hitro najdemo tri jamske vhode. Številčno nas je dovolj, da se razdelimo v tri skupine in se lotimo raziskovanja vseh treh jam hkrati.

Doslej sem v jamah povečini skrbel za beleženje jamskih lepot in dogodkov z video kamero, tokrat pa se po sili razmer lotim še merjenja ene izmed jam. Podobno delo doleti tudi mojega asistenta Danija, ki sicer med snemanjem skrbi za razsvetljavo, tokrat pa namesto reflektorja v rokah drži kompas in laserski daljinomer. Ko končava izmero okoli 100 m dolge jame, je ravno še dovolj časa, da na hitro posnameva nekaj kadrov.

Okoli poldneva so vse tri jame obdelane, zato se odpeljemo na naslednjo lokacijo. Tam nam vodiči pokažejo dve jami. Pri prvi ni težav, le dostop je zaradi bujne tropske vegetacije dokaj naporen. Ob tem pazimo, da ne bi pohodili

kakšne kače, ki jih v tem delu otoka ne manjka. Na srečo ne opazimo nobene. Ogled jame pokaže, da ni nič posebnega, ima pa na koncu manjše jezerce, v katerem naš biolog Boris pozorno išče jamske živalce.

Pri drugi jami pa se zaplete. Ko nameščamo opremo za vstop v jamo, se iznenada pojavi neka ženska, ki pravi, da lastnik posestva, na katerem se nahajamo, ne želi, da gremo v jamo ter da naj zapustimo območje. Očitno nekaterim v Andi le ni vseeno, da stikamo po tamkajšnjih jamah. Nepričakovana situacija mi kar ustreza, saj sem zaradi nedavne bolezni in naporov že izčrpan.

SKRITI ZAKLADI

Odpeljemo se še na tretjo lokacijo, kjer naj bi se po zatrjevanju vodiča nahajala večja jama. Avto nas pripelje do tipične filipinske kolibe tik ob glavni cesti. Ob njej se pod betonsko ploščo s pokrovom, za katero smo menili, da je greznica, nahaja vhod v jamo. Luknja je videti vse prej kot obojetno. Bolj zaradi tega, da čim prej končamo z delom, kot pa zaradi radovednosti, gremo vsi razen Borisa v jamo.

Jama se pričinja z jaškom, v katerem je na naše začudenje nameščena bambusova lestev, zato vrvi in druge plezalne opreme ne potrebujemo. Očitno imajo tudi Filipinci nekaj smisla za raziskovanje jam. Na dnu se dokaj ozek vhodni del počasi veča, jama pa se počasi spušča poševno navzdol.

Že v tem delu se pojavi mnogo lepih kapnikov, ki jih je v nadaljevanju vse več. Jama, ki ji glede na videz vhoda nisem pripisal več kot 50 metrov, se kar noče končati. Še vedno hodimo po ne ravno prostornem rovu poševno navzdol mimo mnogih lepih kapnikov. Po dobrih 50 metrih pridemo v večjo kapniško dvorano. Dvorana me spominja na dvorane v Snežni jami na Raduhi, le da prostor ni tako velik, kapniki pa so podobni.

V jami je precej zatohlo in soparno. V filipinskih jamah temperatura zraka pogosto preseže 30 °C, temperatura vode pa se giblje okoli 26 °C. Na drugi strani dvorane pridemo do jezera z lesketajočo se vodo. Ko jo Uroš in Rok, ki me spremljata, zagledata, ju prešine neustavljiva želja po plavanju. Ne minejo niti tri sekunde, ko sta že v vodi. Vsi smo namreč blatni in preznojeni, zato skok v toplo jamsko vodo pomeni dobrodošlo osvežitev.

Sam se kot rekonvalescent za kopanje ne odločim in počakam na suhem. Raziskovalna žilica pa mi ne da miru, zato se po krajšem počitku odpravim naprej. Prehodim še vsaj 100 metrov, ko srečam merilno ekipo, ki je prva šla v jamo in se že vrača. Poročajo, da je do konca jame le še kakšnih 50 metrov, zato se z merilci ter Urošem in Rokom vrnemo na površje.

Zunaj je že skoraj večer, a ravno še dovolj svetlo, da se za nekaj minut ustavimo na bližnji peščen plaži, kjer v morju najprej operemo blatno opremo, nato pa

še sami poskačemo v toplo tropsko morje. To je bil raziskovalno najuspešnejši dan odprave.

Pred nami je še zadnji delovni dan v Andi. To jutro gre na teren le pol ekipe, ostali rišemo načrte, pišemo zapisnike ter se pripravljamo na skorajšnjo selitev v Jagno – mesto ob morju. Ko se terenska ekipa zvečer vrne v bazo, zvemo, da so očitno naleteli na večjo jamo, saj jim ni uspelo priti do konca. A časa za dokončno raziskavo jame, žal, ni več. Nekdo se pošali, da bo ta jama predmet raziskav naslednje jamarske odprave na Filippine, če bo do nje prišlo. Kdo ve, morda pa res.

V dosedanjih raziskavah v območju Balcayona in Ande smo skupno raziskali 24 novih jam, kar pomeni približno eno jamo na dan. To je tudi končna bilanca raziskovanja novih jam, kajti v Jagni se bomo ukvarjali zgolj z jamo Ka Eyang, ki jo je že raziskovala prva odprava. Z izkupičkom smo lahko zadovoljni, saj smo dosegli več od pričakovanega, predvsem pa smo presenečeni nad tokratnim interesom posameznih občin in otoka Bohola kot celote za naše delo. Očitno je tudi pri njih dozorelo spoznanje, da je turizem tista panoga, ki lahko izboljša njihov standard, socialni položaj in nasploh življenje.

Slavko Hostnik,
foto S. Hostnik, D. Naraglav
(prihodnjič Jama kilometrskih
razsežnosti)

ANDROPAVZA – MOŠKI KLIMAKTERIJ

Že ob koncu 18. stoletja je londonski zdravnik dr. Hooper v svojem Zdravstvenem leksikonu prvič poročal o moškem klimakteriju, ki ga je imenoval decline (pešanje). Moški klimakterij je opisal kot »bolezen, ki pa se dejansko izboljša, kadar v življenje moškega vstopi nova ženska«.

Šele v 20. stoletju so se znanstveniki začeli pospešeno ukvarjati s hormoni pri moškem in so raziskali vzroke klimakterija. Prepričanje, da imajo težave s klimakterijem le ženske, je tako utonilo v zaključkih medicinskih raziskav, ki jasno sporočajo, da imajo klimakterične težave tudi moški. Moška in ženska menopavza sta si v marsičem podobni. O ženski menopavzi se veliko več govori, možnost moške pa so dolgo zavračali.

Stari Grki so to obdobje poimenovali andropausis (andros–moški, pausis–konec). Težave in simptomi ne sodijo v kategorijo bolezni, saj so povsem normalni spremljevalci določenega življenjskega obdobja. Neustrezno reagiranje na telesne, duševne in funkcionalne spremembe pa pri številnih posameznikih lahko vodi v pojav psihosomatskih bolezni.

BOLJ STAR BOLJ NOR

Pogostejše se javlja depresija, ki se pri moških kaže drugače kot pri ženskah. Soočamo se s tveganim pitjem alkohola, z izbruhi agresivnosti ter s pogostejšo samomorilnostjo. To je čas, ko se moškemu v srednjih letih naenkrat »utrga« in počne nerazumne stvari. V zagonu druge pubertete se kot najstnik prelevi v »težkega metalca«, postavlja se s čoperjem in išče resne zveze z dekleti, ki so vrstnice lastne hčere. Žal to pogosto sovпада z obdobjem, ko se žena bojuje z menopavzo in otroci s puberteto. Zaradi nerazumnega obnašanja »družinskega poglavarja« je družina na hudi preizkušnji. In takšnih družin ni malo.

V starosti od 45 do 55 let andropavza doleti 30 do 40 odstotkov moških. Prvi znaki se začnejo že po tridesetem letu. Zmanjševanje koncentracije moškega spolnega hormona testosterona poteka neprimerno počasneje kot pri ženskah in v mnogo daljšem časovnem obdobju. Koncentracija testosterona začne počasi upadati po 40. letu, v povprečju za 1,2 odstotka letno. Tako imajo moški pri sedemdesetih le za približno 20 odstotkov

manj testosterona kot v mladosti. Zaradi tega so klimakterične spremembe pri moškem tudi manj opazne.

ZGOVORNA ZNAMENJA

Andropavza pomeni hormonsko spremembo, ki ima vpliv na telo in dušo. Skoraj 80 odstotkov moških toži za občutkom kronične utrujenosti in izčrpanosti. Pojavljata se razdražljivost in brezvoljnost. Psihatri ocenjujejo, da se v različno hudih oblikah pojavlja kar pri približno 70 odstotkih moških z andropavzo. Partnerka, vsa družina pa tudi prijatelji in sodelavci vedno huje trpijo zaradi mraka, ki ovija »bolnikovo« dušo.

Spolno poželenje začne pri več kot 80 odstotkih moških v klimakteriju vztrajno pojemati. Težave poveča še pojemanje oziroma izguba erekcije, kar poglobi depresijo in načne samopodobo. Jutranje erekcije so blage in manj pogoste.

Spolno življenje postaja vse manj zadovoljivo za moškega pa tudi za njegovo partnerko in se vse bolj spreminja v problem, ki se lahko konča pogubno, če ga moški odriva. Ne upade namreč samo pogostost spolnih odnosov, temveč tudi frekvenca seksualnih misli in fantazij. To moškega duševno močno potne. Vrstijo se partnerska nesoglasja, čemur se neredko pridružijo še motnje v spanju. Včasih partner sklepa, da je v ozadju zmanjšanege poželenja skok čez plot in zapleti se množijo.

Številni moški se začnejo umikati svojim bližnjim. Sami zase ždijo doma, se izmikajo družabnim stikom s prijatelji ter dolge ure preživijo ob televizorju ali računalniku. Motnje pri spanju pogosto premagujejo s tabletami. Pojavljajo se nezaželeni stranski učinki, kar okrepi občutek utrujenosti, ki se pojavi preko dneva. Energični optimizem se vse bolj umika pred zahrbtno pesimistično življenjsko naravnostjo. Moški v andropavzi se celo na malenkosti pogosto odziva razdraženo. V odnosih postaja grob in neučakan, vsepovsod sluti spletke, zdi se mu,

da ga tudi doma ne razumejo. Na andropavzo nas lahko opozorijo tudi zunanji simptomi: lasje se pri mnogih razredčijo, koža postane suha.

Urिनiranje postaja vse pogostejše, kar gre pripisati tudi začetni hipertrofiji prostate. Javlja se nervoza, pogosti so izbruhi jeze in agresivnosti. Vse bolj pogosta in moteča je pozabljivost ter občasna zmedenost. Podobno kot pri ženskah se manjša kostna substanca in pri 13 odstotkih se razvija osteoporoza. V mišicah in sklepih se pojavljajo bolečine in moteči krči. Mišična masa je vse manjša, z njo pa peša tudi telesna vzdržljivost.

Telesna teža se pogosto poveča, maščevje pa se najpogostejše nabira okoli trebuha. To je tudi obdobje, ko proces ateroskleroze doživlja stopnjo kliničnega pojavljanja simptomov. Ti se kažejo v motnjah srčnega ritma, napadih angine pectoris, srčnem infarktu ali epizodi nenadne srčne smrti.

Ima pa lahko andropavza tudi nasprotno učinke, ko nekateri moški postanejo bolj androgeni, bolj prijazni, »materinski«, poduhovljeni, ljubeči in čuteči.

NIKAR NE OKLEVAJTE!

Kaj torej storiti, ko se pojavi andropavza? Prav gotovo se kot moški težko sprijaznimo s svojimi pomanjkljivostmi in pešanjem moške energije. Pogosto o tem nočemo govoriti, kar pa zadevo samo še poslabša. Že dalj časa je jasno, da je prav pogovor eden izmed najbolj pomembnih in učinkovitih pomoči pri premagovanju težav, ki jih prinaša andropavza. Nikar ne oklevajte. Pogovorite se s partnerko, prijateljem, poiščite pot do zdravnika, predvsem pa se pogovorite s samim seboj, saj je tako mogoče hitrost procesa znatno upočasniti.

Vzemimo si čas in naredimo nekaj zase. Poleg vsakodnevnega tehtanja in prijateljevanja s tehtnico, ki mora kazati manj in manj, bomo segali po zdravi prehrani, zmanjšali vnos alkohola ter opustili kajenje. Pomagale bodo različne sprostitvene

tehnike od meditacije, joge, avtogena treninga in masaže do počasnega in globokega trebušnega dihanja. Pogosto lahko že prijetno odišavljena topla kopel zmanjša simptome andropavze in izboljša trenutno počutje. Vsakdo mora najti tisti način za sprostitev, ki mu najbolj ustreza.

Najbolj pomaga telesna aktivnost. Gibanje, veliko gibanja! Vsak dan najmanj pol ure – v okviru varnih mej frekvence srčnega utripa. Izberemo telesne aktivnosti, ki so nam blizu, nas sproščajo in ob njih uživamo. Lahko so to tek, hitra hoja ali še bolj nordijska hoja, kolesarjenje, plavanje, pohodništvo, planinarjenje ali ples. Prav slednji je med najboljšimi. Poleg družabnosti ohranja in krepi aerobno zmogljivost, trenira in stabilizira ravnotežni organ, z neposrednim kontaktom partnerja umirja, sprošča pa tudi vzburja, z glasbo pa nežno boža dušo. Gospodje, izvolite! Povabite damo na ples. Parket je vaš. Želim vam veliko zabave.

POMOČ MEDICINE

Če so simptomi hujši in naši ukrepi niso bili zadostni, bomo potrebovali pomoč medicine. Zdravilo izbire je testosteron. Hormonsko nadomestno zdravljenje poveča mišično maso, zmanjša maščobne obloge in povrne mišično moč, ki je s staranjem značilno oslabela. Pomembno se spremeni tudi kakovost življenja moškega, ki je presegel srednja leta. Pojav

bolezni, kot so osteoporoza in srčno-žilne bolezni, ki so glavni razlog smrti v tej populaciji, se lahko pomakne v pozno starost.

Povrnitev koncentracije testosterona na nivo 30- ali 40-letnika je pokazala statistično pomembne pozitivne učinke pri simptomih staranja. Odkrili so tudi, da ima testosteron pomembno vlogo pri preprečevanju bolezni srca in ožilja. Ameriške študije so pokazale, da se pri moških z nizko ravniyo testosterona in razmeroma visoko ravniyo estrogena pogosteje razvijejo srčne bolezni kot pri moških, katerih količine hormonov ustrezajo normalnim. Za nadomestno hormonsko zdravljenje uporabljamo različne oblike sintetičnega testosterona od tablet, obližev ali injekcij s podaljšanim delovanjem. Zaradi pojava patoloških jetrnih testov ter kratkotrajnega delovanja in nihanja nivoja testosterona se tabletki ni izkazala najbolje. Injekcijska oblika v obliki estra je boljša. Poleg tega da je varna, zagotavlja konstantno koncentracijo hormona in je tudi največ v uporabi. Depo preparat lahko dajemo vsake tri mesece. Pogosto se uporabljajo tudi kožni obliži, ki izločajo sintetični testosteron. Namestimo jih lahko na mošnjo ali druge dele telesa. Obe obliki sta zadovoljiv nadomestek moškega spolnega hormona.

Pri nas še nimamo točnih smernic, ki bi opredeljevale kdaj, komu in če sploh pri pomanjkanju nadomeščati testosteron. V tujini predpisujejo testosteron le v določenih primerih bolnikom z dokazanim po-

manjkanjem testosterona na podlagi krvnega testa in hkrati prisotnim sindromom pomanjkanja testosterona. Pri zdravljenju uporabljajo hormonske nadomestne obliže (pri moški populaciji niso posebno priljubljeni) in bolj popularen nadomestek v obliki gela. Testosteron ni sredstvo za izboljšanje potence in libida. Pomanjkanje testosterona je namreč vzrok za erektilne težave le pri 5 odstotkih moških.

Nadomeščanje moškega spolnega hormona pa ima lahko tudi neželene stranske učinke. Pri nekaterih se pojavljajo prepogoste, predolge in boleče erekcije. Nekateri navajajo slabost, bruhanje, rdečico in otekline sklepov. Včasih opazimo večjo poraščenost. Izjemoma smo lahko pričali rasti prsi, ko encimi aromataze spremenijo moški spolni hormon v ženskega.

Med resne komplikacije sodijo zadrževanje vode s pojavom oteklin, patološki jetrni testi, srčno-žilni zapleti, nočne prekinitve dihanja in benigno povečanje prostate. Pri hormonskih obližih kar v 50 odstotkih opisujejo draženje kože na mestu aplikacije. S kortikosteroidnimi kremami in z menjavanjem mesta nalepljanja lahko draženje ublažimo, ne da bi pri tem vplivali na vnos hormona.

Zgolj nadomeščanje testosterona pa ni dovolj, če hkrati ne spremenimo tudi načina življenja. Opustiti moramo slabe navade, spremeniti prehranske navade ter povečati telesno aktivnost. Le tako lahko pričakujemo uspešno zdravljenje »moškega klimakterija.«

Janez Poles

ČLANOM NA VOLJO VELIKO AKTIVNOSTI IN UGODNOSTI

Športno društvo Premogovnik Velenje je 2. aprila v Zeleni dvorani opravilo svoj redni letni zbor članov. Društvo ima za svojih približno 4.900 članov pester nabor aktivnosti in ugodnosti. V letu 2008 so se mu pridružili člani Kluba upokojencev Premogovnik Velenje.

Navzoče je pozdravil predsednik športnega društva **Robi Lah**, potem pa so si ogledali fotografske utrinke športnih aktivnosti, ki so bile izvedene v letu 2008 in letos do občnega zbora.

V poročilu o delu je predsednik predstavil namen in osnovne naloge društva ter njegovo organiziranost. Športno društvo je organizacijsko razdeljeno v tri programske smernice, in sicer preventivo, vodeno rekreacijo in rekreacijo po izbiri. Slednja je namenjena zaposlenim, družinskim članom in drugim občanom, ki so zainteresirani za razne oblike športnih aktivnosti, medtem ko sta prvi dve programski smernici namenjeni le zaposlenim v Skupini Premogovnik Velenje. V nadaljevanju je izpostavil podpis sporazuma s Klubom upokojencev, s katerim upokojenci iz Skupine Premogovnik Velenje koristijo ugodnosti, ki jih športno društvo nudi v okviru rekreacije po izbiri. Organizirali so tudi igre Slovenska energija, kar je bil za njih velik organizacijski zalogaj, a tako uspešno izpeljan, da so jih pohvalili vsi, tako udeleženci iger kot tudi gostitelj Premogovnik Velenje. Tudi vse druge akcije so bile kljub skromnemu finančnemu prispevku športnega društva dobro obiskane.

Pri rekreaciji po izbiri je opazen zelo velik porast obiska v savnah in baze-

nih, predvsem v Velenju, Topolšici in na Dobrni. Upravni odbor društva je zato sprejel sklep, da spremljajo stroške, ki nastajajo pri koriščenju teh ugodnosti članov, in če se bo porast stroškov še tako intenzivno nadaljeval, bo treba zvišati članarino. Članarina je namreč že od ustanovitve društva nespremenjena. Večje število članstva kot v letu 2007, kar za 240 članov, kaže na dobro delo društva. To pa je rezultat sodelovanja in podpore Premogovnika Velenje, sindikata in športnih animatorjev. Vsem gre zahvala za pomoč pri delu.

ZA VSAKOGAR NEKAJ

Za letos na vseh treh področjih ne načrtujejo večjih sprememb. Predviden pa je podpis sporazuma s Športnim društvom HSE in uvedba nalepk na kartice ŠD z veljavnostjo dveh let. Uporaba nalepke bo obvezna ob koriščenju bazenov, savn in fitnes centrov, ne bo pa obvezna za koriščenje vseh drugih ugodnosti, ki jih nudi športno društvo, kot so tečaji, aktivni oddihi, enodnevne akcije.

Evgen Roškar je poročal o delu na področju preventive, kjer se lahko delavci glede na svojo fizično sposobnost odločijo za program v hotelu Barbara v Fiesi ali za program medicinsko-preventivnega aktivnega oddiha v zdravilišču Šmar-

ješke Toplice. V programih je bilo lani udeleženih 224 delavcev.

Na področju vodene rekreacije so izpeljali vsa tekmovanja v obliki prvenstev, lig, turnirjev in pri vseh so bile telovadnice dobro obiskane.

O delu na področju rekreacije po izbiri je poročala **Jožica Peterlin**. Poudarila je, da so poleg bazenskih storitev zelo pomembne množične akcije, kjer sodelujejo družine oziroma družinski člani. To so športne igre, zaključni ples, zaključek leta na smučeh, smučarski tečaji, aktivni oddihi ... Podala je tudi finančno poročilo za leto 2008 in plan dela za leto 2009, kjer ni večjih sprememb, je pa poudarek na pridobivanju članov, množičnosti in zdravem načinu življenja.

Na občnem zboru je poročala tudi predsednica nadzornega odbora ŠD **Sonja Kugonič**. Nadzorni odbor je pohvalil poročila, potrdil pravilnost poslovanja športnega društva v letu 2008 in ugotovil, da disciplinskih prekrškov lani ni bilo.

Predsednik Robi Lah se je ob koncu občnega zbora zahvalil vsem, ki so se ga udeležili, prav vse člane društva pa je povabil k vključitvi v razne športne aktivnosti.

Dragica Marinšek

ŠPORTNO DRUŠTVO OBVEŠČA!

SPREMEMBA VELJAVNOSTI ŠPORTNIH IZKAZNIC

V juniju 2009 bomo uvedli nalepke za koriščenje ugodnosti v bazenih, savnah in fitnesih, s katerimi ima Športno društvo sklenjeno pogodbo. Nalepke bodo veljale dve leti in bodo morale biti nalepljene na izkaznici. Športne izkaznice s statusom »stalno« bodo po uvedbi teh nalepk neveljavne in ne bo mogoče ko-

ristiti ugodnosti omenjenih storitev. Za koriščenje vseh drugih ugodnosti Športnega društva nalepka ni obvezna. Nalepke bo možno prejeti po prvomajskih praznikih na sedežu Športnega društva.

KOLESARSKA TRANSVERZALA

Člani Športnega društva lahko od 1. maja do 1. oktobra 2009 opravljate kolesarsko

transverzalo A ali B. Kartončke, spreminjeni zemljevid in majico prevzemite na sedežu Športnega društva. Cena je 5 €.

PREIZKUS HOJE NA 2 KILOMETRA

Preizkusa se boste lahko udeležili v **soboto, 9. maja**, dopoldne s startom pri Ribiški koči ob Škalskem jezeru. Startni čas boste izvedeli ob prijavi, ko vas

bomo razporedili v eno od skupin. Testiranje zajema hojo na razdalji dveh kilometrov po ravnem terenu, v ugodnih vremenskih razmerah (v primeru močnega dežja preizkus odpade). Testiranje spremlja merjenje telesne teže, višine, krvnega tlaka, krvnega sladkorja in holesterola v krvi. Rezultat testiranja je podatek o maksimalni aerobni zmogljivosti posameznika.

Cena preizkusa je 2,5 €. Prijave s plačilom zbiramo pri Športnem društvu do 5. maja. Število udeležencev je omejeno, zato s prijavo pohitite!

NORDIJSKA HOJA

Vabimo na predstavitev in demonstracijo nordijske hoje v **soboto, 9. maja, ob 11. uri pri Ribiški koči ob Škalskem jezeru**. Vsem, ki bi radi nadaljevali s to vrsto rekreacije, bomo omogočili tečaj, ki bo potekal po dogovoru.

Nordijska hoja je oblika rekreacije, ki se izvaja s pomočjo palic, podobnim tekaškimi smučarskim palicam, ki pa so razvite posebej za to obliko rekreacije. Vadbena je primerna za krepitev moči in vzdržljivosti kot tudi za večjo gibčnost. Pri nordijski hoji je najpomembnejši ritem gibanja rok in nog. Ta je precej podoben ritmu, ki ga imamo pri hitri hoji, vendar se je zaradi odriva palice potrebno naučiti pravih dela in načina hoje, da bi lahko dosegli želeni učinek. Hitrost hoje je treba prilagoditi svojim sposobnostim. Zato je priporočljivo, da obremenitev spremljamo z merilci srčnega utripa in si glede na sposobnosti izdelamo program vadbe. S hitrejšo in aktivnejšo hojo bo obremenitev na srčno-žilni sistem ter mišice rok in nog bistveno večja kot pri počasni hoji.

Zakaj nordijska hoja?

- Poveča srčno frekvenco za 5-17 udar-

cev (pri enakomerni hoji je srčna frekvenca približno 130 udarcev na minuto, medtem ko je pri nordijski hoji že 147 udarcev – 13-odstotno zvišanje obremenitve).

- Uporaba palic dviguje porabo kalorij za približno 20 odstotkov v primerjavi s klasično hojo.
- Nordijska hoja lahko kar za 46 odstotkov poveča porabo kalorij, popušča mišično napetost vratu in ramenskega obroča, povečuje gibljivost hrbtenice in zgornjega dela trupa, krepi mišice podlahtnice, ramenskega obroča kakor tudi trebušne, prsne in hrbtne mišice, varuje skočni in kolenski sklep, zmanjšuje obremenitve kolenskega sklepa pri osebah s prekomerno težo, z uporabo palic povečamo varnost na drsečem in neravnem terenu.
- Pri tej obliki vadbe lahko porabimo kar 400 kalorij na uro, pri klasični hoji pa le 280.

Prijave za preizkus hoje zbiramo na sedežu Športnega društva do 5. maja. Palice dobite pri ŠD.

OLIMPIJSKI TEK

V četrtek, 11. junija, ob 18.30 vabljeni na Mestni stadion na olimpijski tek, ki ga bo Športno društvo organiziralo v skladu z določili z OK Slovenije, Odborom športa za vse.

Pokrovitelji: Športno društvo, OK Slovenije, Odbor športa za vse, Mestna občina Velenje.

Tek bo potekal na lepo urejenih tekaških stezah ob Škalskem jezeru. Dolžini proge sta 3 in 6 km, zmagovalci bo vsak, ki bo progo premagal. Tekake bo pozdravil in sprožil startni strel Srečko Meh, župan MO Velenje.

Vsak udeleženec prejme spominsko majico, vodo in sodeluje v žrebanju praktičnih nagrad.

8. ŠPORTNE IGRE

Športnega društva bodo v **soboto, 6. junija**, na igriščih Športnega centra Jezero!

TERME OLIMIA

od 13. do 16. avgusta 2009

Posebna ponudba v Termah Olimia, namenjena sprostitvi in aktivnemu oddihu.

Cena **139 €**, plačilo na tri obroke.

Prijave do 5. junija.

ZAHVALA

Slovo od ljubljenega človeka je najtežje!

Bolečina, ki vznikne, prežema telo in ga lomi, zdi se neskončna, neznanska in predvsem večna! Vendar bolečina ponikne!

Ponikne ob podpori prijateljev, ki nudijo ramo in jokajo s teboj! Ostane spomin, najprej boleč, kasneje večni prijatelj v samotnih nočeh.

OB IZGUBI
DRAGEGA OČETA

JANEZA MARJANA SELANA

SE ISKRENO ZAHVALJUJEM VSEM SVOJIM SODELAVCEM TEHNIČNIH SLUŽB – PROJEKTIVE IN SKUPINE PREMOGOVNIKA VELENJE TER SINDIKATU SPESS PODJETJA PREMOGOVNIK VELENJE ZA IZKAZANO PODORO IN POMOČ.

DAMIJAN SELAN

ATLETIKA NUDI KAPITAL ZA ŽIVLJENJE

Člani AK Velenje so na rednem občnem zboru 8. aprila pregledali zelo uspešno tekmovalno sezono in organizacijsko delo. Klub je bil registriran leta 1969 in je letos prejel priznanje Športne zveze Velenje za 40-letno delovanje, v klubu pa trdijo, da je atletika v Šaleški dolini doma vsaj desetletje dlje.

Zbor je pozdravil predsednik kluba **Marjan Hudej** in uvodoma prebral pozdravno pismo direktorja Atletske zveze Slovenije (AZS) Borisa Mikuža, ki se zbora ni mogel udeležiti. V pismu Mikuž poudarja, da je AK Velenje v Sloveniji in tudi izven naših meja vzorno organizirana atletska organizacija. Prispevek njenih atletov in atletskih delavcev je v Sloveniji ne le v zadnjem letu med največjimi. To dokazujejo številni reprezentanti ter atletske delavci, ki so aktivni tudi v organih AZS: Marjan Hudej je podpredsednik, Martin Steiner predsednik strokovnega sveta in strokovni direktor ter Darjo Pungartnik član nadzornega odbora AZS.

»Dokaz uspešnega delovanja je tudi pridobitev zahtevnega tekmovanja – evropskega prvenstva v krosu, ki bo v Velenju 12. decembra 2011. AK Velenje je uspešen organizator največjih prireditvev, tako v okviru državnih prvenstev in pokalov kot v mednarodnem merilu. EAA miting je postal atletska in nasploh športna blagovna znamka,« je še zapisal Mikuž.

Marjan Hudej je za tem preletel uspešno preteklo atletske sezono, v kateri so velenjski atleti sodelovali tudi na največjih tekmovanjih – na igrah mladih, svetovnem mladinskem prvenstvu in olimpijskih igrah. Z obžalovanjem pa je sporočil, da načrti o temeljiti prenovi mestnega stadiona in izgradnji športne dvorane čakajo na boljše čase.

Stanje glede izgradnje športne dvorane je potrdil tudi **Miha Letonje**, podžupan MO Velenje, ob tem pa poudaril, da AK Velenje veliko prispeva k promociji občine in Slovenije, zato smo na njegove strokovne delavce in atlete upravičeno ponosni.

Martin Steiner je poudaril izredno uspešno 40-letno obdobje delovanja kluba, v katerem so njegovi člani sodelovali in dosegali vidne rezultate na atletske tekmovanjih od svetovnih prvenstev navzdol. Klub je odlično organiziran. Ugotavlja pa, da je v AK Velenje prišlo

Spominsko darilo je Borisu Šalamonu (desno) izročil Marjan Hudej.

do menjave generacij, kar pozdravlja, in veseli ga, da se menjava dogaja znotraj kluba, da krmilo prevzemajo nekdanji domači atleti, trenerji.

»Poleg športnih rezultatov je velik prispevek AK Velenje tudi pri vzgoji in oblikovanju mladih. Poslanstvo AK Velenje je med drugim odtegniti otroke ulici in jih pripeljati v klub, kjer jih seznanimo s športom in športnim načinom življenja. V klubu trenira 160 otrok v različnih starostnih selekcijah, prihajajo pa iz Velenja, Šoštanja, Šmartnega ob Paki, Mislinje, Mozirja, Nazarja, Ljubnega ob Savinji.

Ob atletiki se zbirajo in zorijo vztrajni, pridni, delovni in disciplinirani ljudje. Te njihove lastnosti so jim omogočile, da je zagotovo 80 odstotkov naših atletov doseglo akademsko izobrazbo, so vidni strokovnjaki na različnih področjih, so direktorji, tudi ministri. Z atletiko so dobili dragocen kapital za življenje,« je dejal Steiner.

Darjo Pungartnik je poročal o delu zbora sodnikov. V njem jih je 87, od tega 17 mednarodnih, 26 državnih in 44 atlet-

skih sodnikov. Lani so kot delegati, glavni sodniki ali organizatorji sodelovali na 19 tekmovanjih različnih nivojev. Vrhunec je bil tudi lani mednarodni atletske miting v Velenju.

Štirje člani zbora – Aleš Janžovnik, Bogdan Makovšek, Anja Rak in Primož Vedenik – so lani sodili tudi na evropskem veteranskem prvenstvu v Ljubljani. Sedem jih je lani potrdilo status sodnika, Matija Molnar in Darjo Pungartnik pa sta opravljala tudi nalogo delegatov AZS. Letos so že imeli strokovno predavanje za nove sodnike in v zboru imajo odslej 19 novih atletske sodnikov in eno državno sodnico.

Na skupščini so podelili dve priznanji – prejela sta ju najuspešnejša člana kluba **Maja Mihaljinec**, ki je na študiju v ZDA, in olimpijec **Boštjan Buč**. Poslovili pa so se od dolgoletnega strokovnega sodelavca, trenerja **Borisa Šalamona**, ki je s svojim delom in z uspehi atletov, ki jih je treniral, pustil v desetletjih v AK Velenje veliko sled.

Diana Janežič

Z NAMI NA IZLET

SPOŠTOVANI ČLANI KLUBA UPOKOJENCEV PV!

Izpolnjujemo plan dela za leto 2009 in vas vabimo **27. maja** na spomladanski izlet – tokrat na avstrijsko Koroško, v zibelko prve slovenske države. Pričakujejo nas v **Bad Bleibergu**, na robu Žiljske doline, kjer se ponašajo z več kot 700 leti rudarske tradicije.

V kraju je nekoč živelo precej družin, ki so govorile slovensko. Pred leti so rudnik zaprli in ga preuredili v poseben muzej, ki na leto sprejme tudi do 70.000 obiskovalcev.

Spustili se bomo po 68 metrov dolgi rudarski drči (za tiste, ki tega ne boste želeli ali zmogli, je na voljo dvigalo). Rudnik-muzej je drugačen kot naš, ne bomo videli veliko opreme. S pomočjo multimedijskih zgodb bomo spoznali nastanek Zemlje, Paracelsusa in zdravilne moči podzemnega sveta, početje alkimistov in tudi rudarjenje nekoč.

Na poti nas bo varovala sv. Barbara in spremljala nas bodo drobna presenečenja. Za konec se bomo zapeljali z jamsko železnico. V jami je 98-odstotna vlažnost in 8° C, zato se temu primerno oblecite in obujte.

V drugem delu izleta se bomo vrnili do Vrbskega jezera, do Marije na Otoku, kjer si bomo ogledali obe cerkvi, nato pa pot nadaljevali do razglednega stolpa, s katerega so vidni Alpe, Karavanke, del Dolomitov in avstrijska Koroška, vse tja do Velikega Kleka –Grossglocknerja.

V primeru slabega vremena bomo pot malo spremenili, a si bomo vseeno lahko ogledali kakšno posebnost in znamenitost. Na poti domov se bomo ustavili na poznem kosilu na sončni strani Alp. Da pa ne bomo lačni, bomo za malico pripravili sendviče.

Prispevek udeleženca izleta je **20 EUR**, razliko krije KU PV.

Prijavo in plačilo lahko opravite v klubski pisarni v sredo, 6. in 13. maja, od 9. do 11. ure, do zasedbe 100 mest.

Odhod avtobusov je ob 7. uri izpred Rdeče dvorane.

Vljudno vabljeni in srečno!

KLUB UPOKOJENCEV PREMGOVNIKA VELENJE -

INFORMACIJE, OBVESTILA www.rlv.si (Premogovnik Velenje/društva); brezplačni odzivnik 080 98 93; informacije vsako sredo med 9. in 11. uro 03/898-2140.

Plačilo članarine je možno samo vsako prvo sredo v mesecu!

REKREACIJA ZA ČLANE KLUBA UPOKOJENCEV – ČLANE ŠPORTNEGA DRUŠTVA:

- **balinanje** na igrišču v Sončnem parku vsak ponedeljek od 9. do 11. ure,
- **tenis** (od maja do septembra) ob sredah od 9. do 11. ure, dve igrišči v Športnem centru Jezero,
- **košarka** (od 1. junija do 30. septembra) vsako nedeljo od 10. do 11. ure v Športnem centru Jezero.

VPIS V SINDIKALNE APARTMAJE

Sindikat Premogovnika Velenje obvešča vse člane, da bo vpis zamudnikov in neizbranih kandidatov za letovanje v sindikalnih apartmajih v drugi polovici leta 2009 v tajništvu sindikata od **ponedeljka, 4. maja, dalje**, vsak delovni dan od 7. do 15. ure, v petek do 13. ure. Podatki o prostih apartmajih bodo objavljeni na sindikalnem portalu in telefonskem odzivniku Kluba upokojencev 080 98 93.

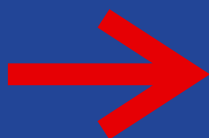
Vpis članov **Kluba upokojencev** – upokojenih članov sindikata bo v **sredo, 20. maja**, v klubski pisarni, soba 210, v stekleni direkciji v Velenju. Sindikalne novice s ponudbo bodo na razpolago v recepciji steklene direkcije.

VROČE

ZA DOBRO HLAJENJE IZBERITE KLIMATSKO NAPRAVO GORENJE

IZKORISTITE UGODNO MOŽNOST
IN SI PRIVOŠČITE KLIMATSKO NAPRAVO ŽE OD
*395 €

* V ceno nista vključena osnovna montaža
in DDV 8,5%.

- za zaposlene v Skupini PV možnost plačila na obroke,
- na voljo različni modeli,
- montaža z avtodvigalom na višini do 15 m,
- zahtevajte ponudbo,
- dobava in montaža do 15 dni po naročilu,
- garancija 2 leti.

Informacije in naročila:
03-899 61 82, GSM: 041 889 639; fax: 03 - 899 63 39;
e-pošta: simon.lampret@rlv.si; Simon Lampret

HLADNO

Nagradna križanka

						AVTOR: DUŠAN KOVAČIČ	ZAČIMBNA TEKOČINA KISLEGA OKUSA	VESOLJEC	MANJŠA PTICA PEVKA		NAPEV	FRANCOSKI PISATELJ (EMILIE)	SOLMIZA- CIJSKI ZLOG	ZVEZA, ZDRUŽENJE	SKUPEK TEM	NAŠ PESNIK MERMOLJA
						HITER TEK KONJA				DENARNA ENOTA KAKE DRŽAVE RADIJ						
						GONIČ S KRATKO ALI RESASTO DLAKO										
						OSEBA ALI SKUPINA OSEB, KI NAJ VARUJE							NAZIV PRIJETNOST, DOMAČNOST			
						 RADO NAKRST ROKOMETAŠ KAVTIČNIK				OPERNI SPEV SEVERNA SOSEDA IZRAELA						STAR, ČASTITLJIV MOŽ
						TANČIČNA TKANINA DROBNA KAPLJA POTU					DRŽAVA V VZHODNI AFRIKI	SEVERNO- ATLANTSKI PAKT ARGON				
														IVAN ČARGO KOZAREC ZA PIVO		
OSEBA, KI JE ODPRLA SKRINJO, V KATERI JE BILLO ZAPRTO VSE ZLO SVETA	PASJA SAMIČKA	KIP MOŠKEGA, KI NADOMEŠČA STEBER	NINA RICCI	GLAVNO MESTO BANGLADEŠA	PIŠČAL IZ LU- BJASTE CEVKE RAVNOTEŽNI KAMENČEK				SPOMLA- DANSKA SOLATA KDOR KOGA REŠI							
							VRAJNI SAMEC					ČAS, KO PREHAJA, DAN V NOČ PLAVALKA ISAKOVIČ				
VOJAŠKI STROKOV- NJAK							TENIŠKI IGRALEC RADO MURNIK								SREDSTVA ZA ZADOVOLJEVANJE ČLOVEKOVH POTREB	PREVZETNEŽ
IVAN LEVAR			ŽUŽELKA, KI SESA KRI GLAVNO ME- STO EGIPTA					GOZDNA PTICA ŽELEZEN DROG ZA LOMLJENJE					NAŠ ARHITEKT MIHEVC			
PROSTOR, KJER LOVEC ČAKA NA DIVJAD							KDOR MELJE ŽITO ČUTILO ZA VID						POSODA ZA PAPIR SIRSKI DRŽAVNIK (HAFEZ)			
RDEČE RUME- NO BARVILO, KANA, HENA				NAŠ PESNIK GRUDEN			OLIVER TWIST KAR VPLIVA NA RAVNANJE			MEDNARODNA OZNAKA ZA ROMUNIJO	ANTON AŠKERC			BARJI NASELJE		
OČKA				ELEKTRIČNI ŠTEVEC TERME V BELGIJI								BRIGA MOŠKI POTOMEK				
 PRIPADNIK PLEMSTVA		RINGO STAR UGLED, SLOVES			PREVOZNO SREDSTVO NIZEK ŽENSKI GLAS						BOJNI STRUP 24. IN 6. ČRKA					
GOSPODINJ- SKI PLIN							REDKO MOŠKO IME, EGIDIJ				FR. NOGOMETAS (ZINEDINE) AM. REŽISER EDWARDS					
ZGOLJ			AMER. IGRAL (MACGRAW) ANGL. PLOŠČ. MERA				ROBERT OWEN		AM. IGRAL AFFLECK STARORIMSKI PESNIK				ŽIVAL Z BODICAMI			
GLAVNI ŠTEVNIK				TINE KOS ALFI NIPČ			NEKDANJI INDIJSKI PO- LITIK ŠASTRI	NEKDANJI FRANCOSKI SMUČAR (CHRISTOPHE)	EMANUEL LASKER PRITOK DONA- VE V NEMČIJI							
SUROVINA ZA KRUH					TOVARNA V ŽIREH OSSIP ZADKINE											
PRVI SKLON																
VEČJA, OSTRA SKALA				ZELENO RASTLINJE												

Nagradna križanka SPSS

Geslo napišite na dopisnico in jo pošljite do 20. maja 2009 na naslov: uredništvo Rudarja, Premogovnik Velenje, Partizanska 78, 3320 Velenje. Trije reševalci bodo prejeli praktične nagrade.

Rešitev nagradne križanke Premogovnika Velenje, objavljene v Rudarju 3/2009, je geslo: »Je treba delat varno«. Nagrajenci so Niko Pečovnik, Zalec, Gabriela Ferlin, Velenje in Jožef Hribernik, Velenje. Praktične nagrade bodo prejeli po pošti. Čestitamo!

PREMOGOVNIK
V SLOVENIJI

Iz premoga ustvarjamo energijo prihodnosti.

Energija je med nami, energija gradi naše odnose, regijo in Slovenijo.

Ob 1. maju - mednarodnem prazniku dela želimo še naslednjega pol stoletja zagotavljati delo in kvalitetna delovna mesta v Šaleški dolini.

Praznujmo skupaj!